

בעוהשי"ח

מצוד

סוגיא דרבי חנינא סגן הכהנים

חוברת זו יו"ל לזיכוי הרבים ולא למטרות רווח
אפשר לצלם ולהפיץ הלאה, חל איסור מוחלט
להשתמש בחומר זה למטרות רווח.

להערות ולתיקונים ניתן להתקשר לטל: 052-7635514

הקדמה קצרה בדיני טומאה וטהרה

אבי אבות הטומאה:

- 1) אדם שמת מטמא בין שהוא שלם בין שיש רק חלק ממנו, השיעור שמטמא הוא לפחות כזית, ובדם לפחות רביעית, אין למת תקנה עולמית.
- 2) כלי מתכת שנגע במת כלי מתכת יש בו חומרא מיוחדת שאם נגע במת או באדם שנטמא במת¹ אינו יורד דרגה ממנו אלא עומד באותו דרגת הטומאה שנגע בו, ובלשון חז"ל נקרא "כלי מתכת כיוצא בו", ולכך כלי מתכת שנגע במת הוא אבי אבות הטומאה, אבל כדי להיטהר הוא כמו אב הטומאה.
- 3) גולל ודופק בפירושו של גולל ודופק מצאנו כמה דרכים בראשונים והיות ששיטת ר"ת (כתובות דף ד' ע"ב) הוא הקלה בחרנו לפרשו בדרך זו: גולל הוא אבן גדול שנותנים על הקבר לאחר שנקבר המת לסימן, ונקרא גולל היות שאינו מיטלטל אלא ע"י גילגול, ודופק היינו שני האבנים בצידו שהמציבה נתמכת בהם, בחולין (דף עב' ע"א) פליגי תנאים בטעם הדבר שגולל ודופק הוי אבי אבות הטומאה לר"ע יש ילפותא, לר' ישמעאל הוא הלכה למשה מסיני.

אב הטומאה

- 1) אדם שנגע באבי אבות הטומאה או שנמצא באוהל המת או ע"י משא. - צריך לספור ז' ימים שבהם מזים מי פרה אדומה ביום השלישי וביום השביעי לאחר מכן טובל וממתין עד השקיעה ואז הוא טהור.
- 2) כלי מתכת שנגע באדם שנטמע באב הטומאה כמבואר לעיל.
- 3) כלים שאינם חרס או מתכת שנגעו באבי אבות הטומאה או באהל המת מן התורה אין פשיטיהם (היינו כלים שאין להם בית קיבול) מקבלים טומאה, אבל חכמים גזרו טומאה בחלק הכלים.
- 4) שרץ שמונה שרצים האמורים בתורה והם החלד העכבר הצב האנקה הלטאה הכח התנשמת והחומט, כולן אינם מטמאין אלא מתים, שיעור הטומאה כעדשה, ואין לו טהרה.
- 5) נבילה כזית בשר מנבלת בהמה טמאה או טהורה, טמאה מטמאה בכל האופנים, אבל טהורה רק אם לא נשחטה², ואין להם טהרה.

ראשון לטומאה:

- 1) אדם או כלים שאינם מתכת שנגעו באב הטומאה טמאים רק ביום שנגעו, טובלים וממתנים עד השקיעה ולאחריה הם טהורים, ונקראים גם טבול יום.
- 2) כלי מתכת שנגע באדם ראשון לטומאה כנ"ל
- 3) המטפלים בפרה אדומה הכהן המשליך השורף האוסף ונושאי מי הנדה הם ובגדיהם טמאין, הנוגע הוא טמא ובגדיו טהורים, המזה טהור לגמרי.
- 4) כלי חרס שנגע באב או באבי אבות הטומאה הוי ראשון, אבל אין לו טהרה עולמית אלא שבירתו זהו טהרתו. כלי חרס אינו מקבל טומאה אלא מתוכו ולכך כלי חרס שסגור במכסה (צמיד פתיל) אינו יכול לקבל טומאה. אבל אם טומאה נכנסה לאויר הכלי אע"פ שלא נגע בכלי עצמו מ"מ טמא, ודלא כשאר הכלים שאינם מקבלים טומאה אלא בנגיעה.
- 5) אוכלין ומשקין שנגעו באב או באבי אבות הטומאה הוי ראשון, ואינם יכולים להיטהר אלא מים בלבד.
- 6) משקין שנגעו בשני במס' שבת מבואר באריכות שפעם אחת התקינו חז"ל כמה תקנות לצורך כמה מכשולות בין התקנות נמנה שמשקין שנגעו בשני לטומאה נעשים ראשון לטומאה, טעם הדבר מבואר שם באריכות.

שני לטומאה: אוכלין שנגעו בראשון

שלישי לטומאה: שייך רק לענין תרומה

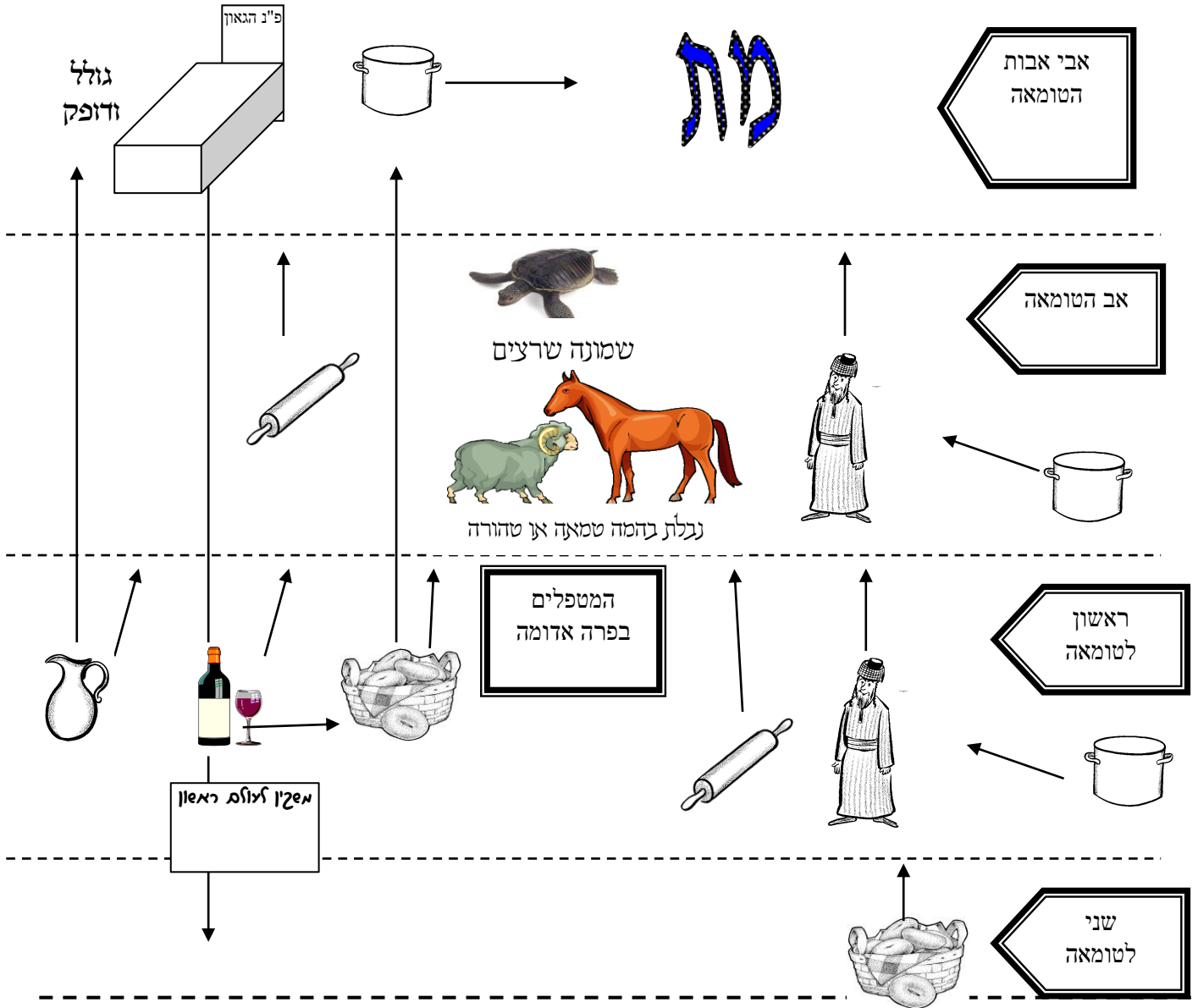
רביעי לטומאה: שייך רק לקדשים.

חמישי לטומאה: שייך רק לאפר פרה אדומה.

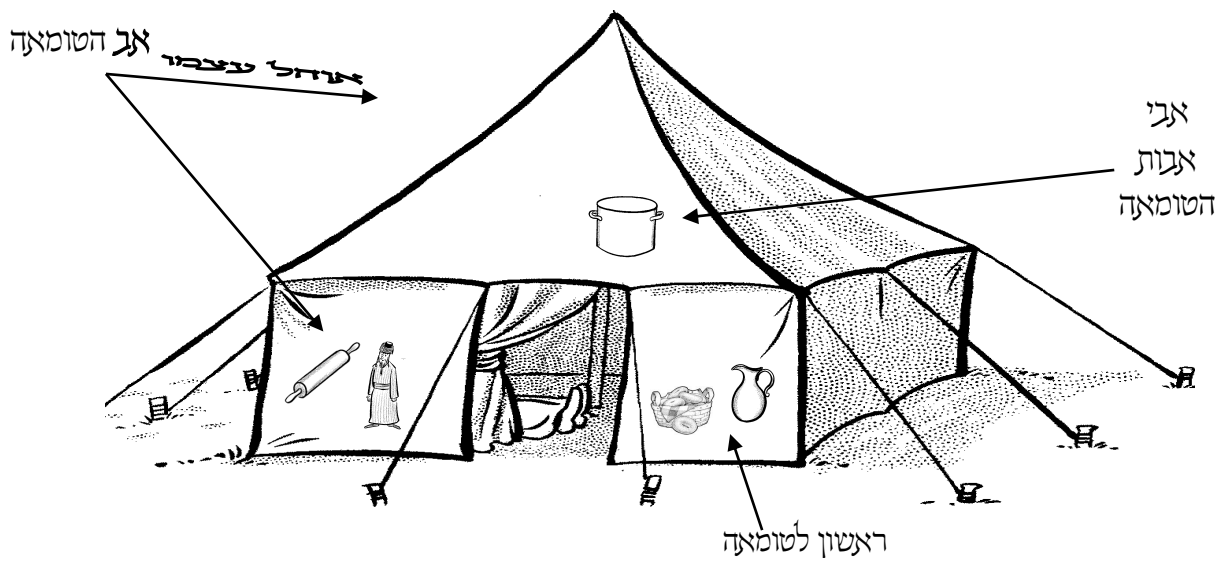
טומאת אהל: גבי מת יש חומרא נוספת והוא טומאת אהל, והיינו שכל דבר שנמצא באהל המת טמא בדרגת הטומאה כאילו נגע במת עצמו, והחפף שמאהיל על המת ג"כ טמא, מת שהאהיל ג"כ מטמא.

¹ ולא באדם שנטמא בשאר הטומאות.

² ואם נשחטה כהלכתה ונמצאת טריפה אינו נבילה ולא מטמאת.

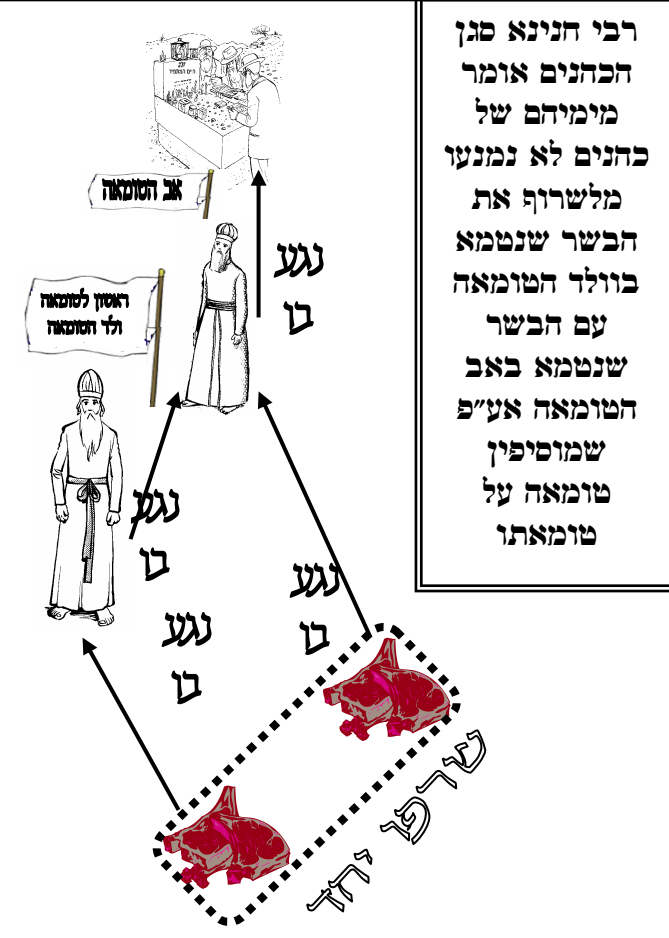
אודל המת

הוסיף ר' עקיבא ואמר מומיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שננטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו

רבי חנינא סגן הכהנים אומר מומיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שננטמא בוולד הטומאה עם הבשר שננטמא באב הטומאה אע"פ שמוסיפין טומאה על טומאתו

ומודים ר' אליעזר ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שר' אליעזר אומר תשרף זו לעצמה וזו לעצמה ור' יהושע אומר שתיהן כאחת

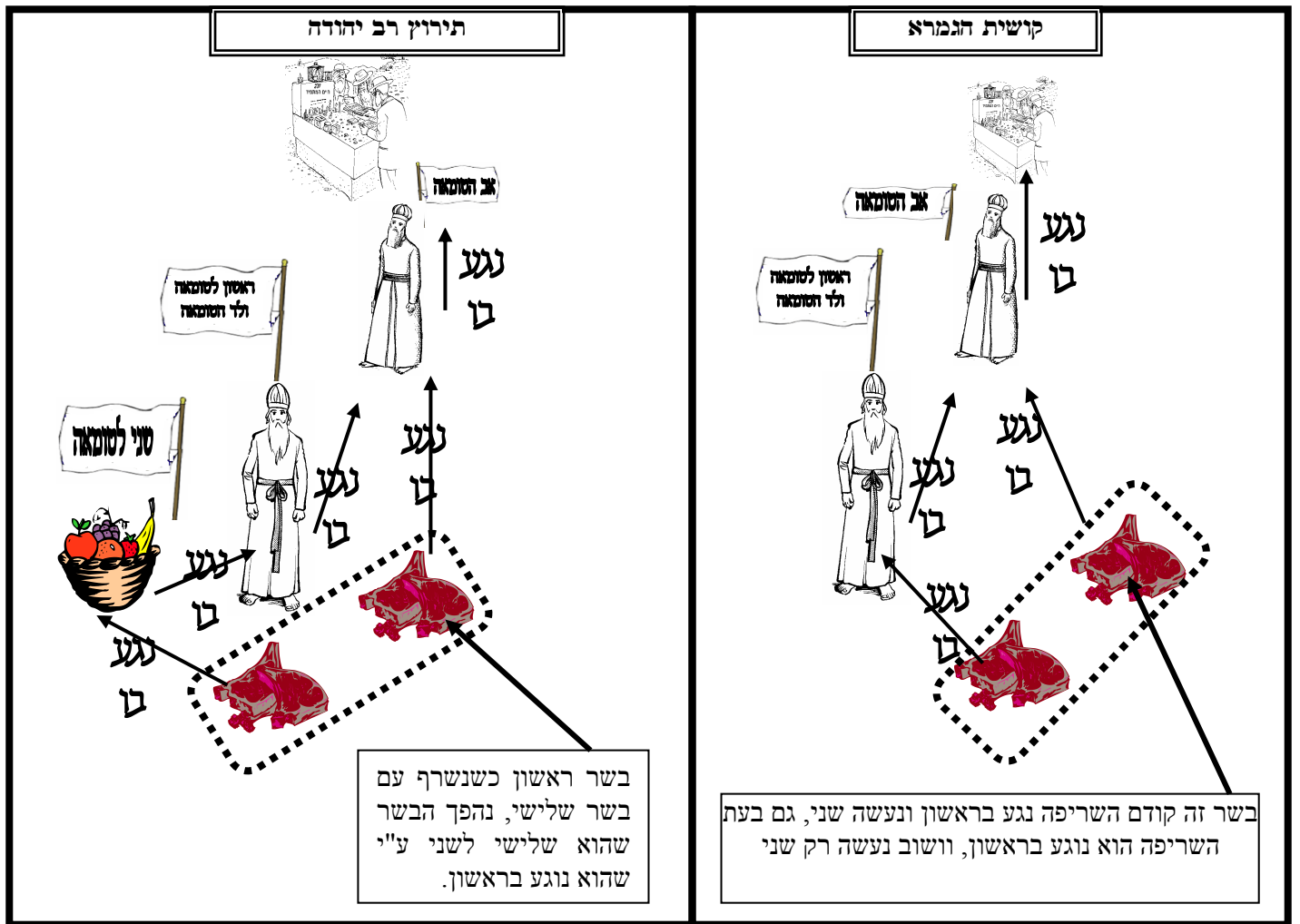
אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח א"ר יוסי אינה היא המדה

במיקרה זה לדעת רבי יהושע הואיל והחלה ספק טומאה מותר לשרוף יחד - ולדעת רבי אליעזר אסור

לדעת ר"מ לומדים מדבריהם ששורפים אותם יחד, אפילו שהחלת חמץ טהורה, הואיל והיא מועדת לשריפה. לדעת רבי יוסי א"א לדייק

קושיית הגמרא

ויקרא י"א, ל"ה
**וכי יתן מים על זרע ונפל מן בקלתם
 עליו טמא הוא לכם:**

"הוא" טמא – ואינו עושה אחר טמא, – מזה לומדים שאין אוכל מטמא אוכל אחר

רבינא בשם רבא
 הפסוק מיירי על חולין ותרומה וקדשים.

רב אדא בר אהבה בשם רבא
 הפסוק מיירי על חולין ותרומה, אבל קדשים טמאים שנגעו בקדשים טהורים כ"כ מטמאים

אב"י
 הפסוק מיירי על חולין דווקא, אבל תרומה וקדשים טמאים שנגעו בקדשים טהורים כ"כ מטמאים

קשיא

תירוץ: מדובר שהיה משקין עם הבשר, ואע"פ שאוכל אינו מטמא אוכל, אבל משקין מטמאין משקין.
 קשיא: מדברי הסיפא שכתבו "לא נמנעו מלשרוף את הבשר" משמע שהקולא היא על הבשר, שהרי לא כתבו משקין.
 תירוץ: הגמרא חוזרת בה ומבארת שהחידוש היא על הבשר, והיינו שאע"פ שמן התורה היא אינה מטמאה, אבל מדרבנן היא מטמאה, ובעת השריפה לא נמנעו אפילו שהיא נטמאת מדרבנן.

לשיטתו המשנה מובנת דאפש"ל דאפש"ל שהמשנה מדובר בקדשים ותרומה. בקדשים.

לשיטתו המשנה מובנת דאפש"ל שהמשנה מדובר בקדשים ותרומה.

קשיא על דברי ר"ע במשנה

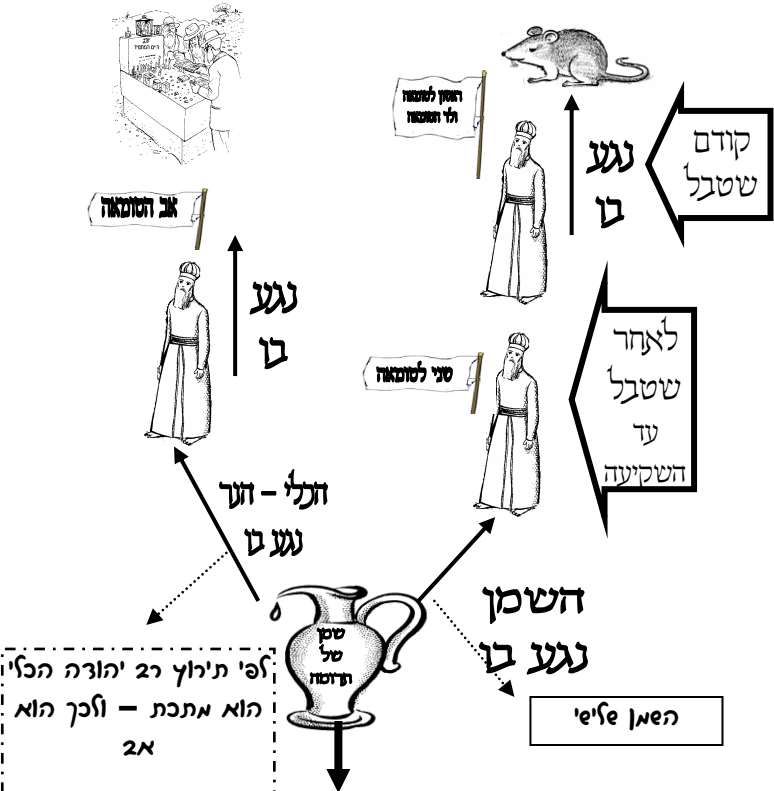
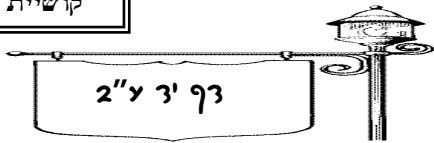
תירוץ
 הכלי שהשמן נמצא בתוכו הוא ממתכת, ועל מתכת יש גזירה מיוחדת שאם הוא נגע במת, או באדם שנמטמא במת, הוא נהפך להיות באותה דרגה, ממילא הכלי נגע באב הוא נהפך להיות נגע ג"כ אב, והשמן הנוגע בו נהפך להיות ראשון – ויש כאן חידוש גדול שמותר להפוך שלישי לראשון.

קושית גמרא
 חידושו של ר"ע שמותר לעשות משלישי שני, וזה כבר למדנו בתחילת המשנה, וא"כ מה הוא בא להדש?

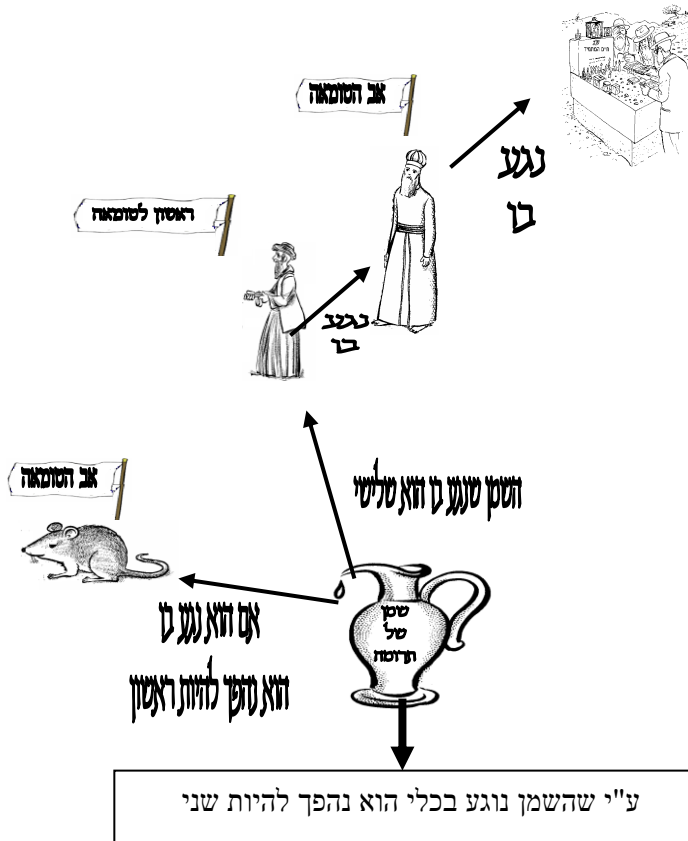
לפי קושיית הגמרא ע"י שנוגעים זה בזה השמן משתנה משלישי להיות שני.
 לפי תירוץ הגמרא ע"י שהשמן נוגע בכלי הוא משתנה משלישי לראשון

קושיית הגמרא על תירוץ רב יהודה

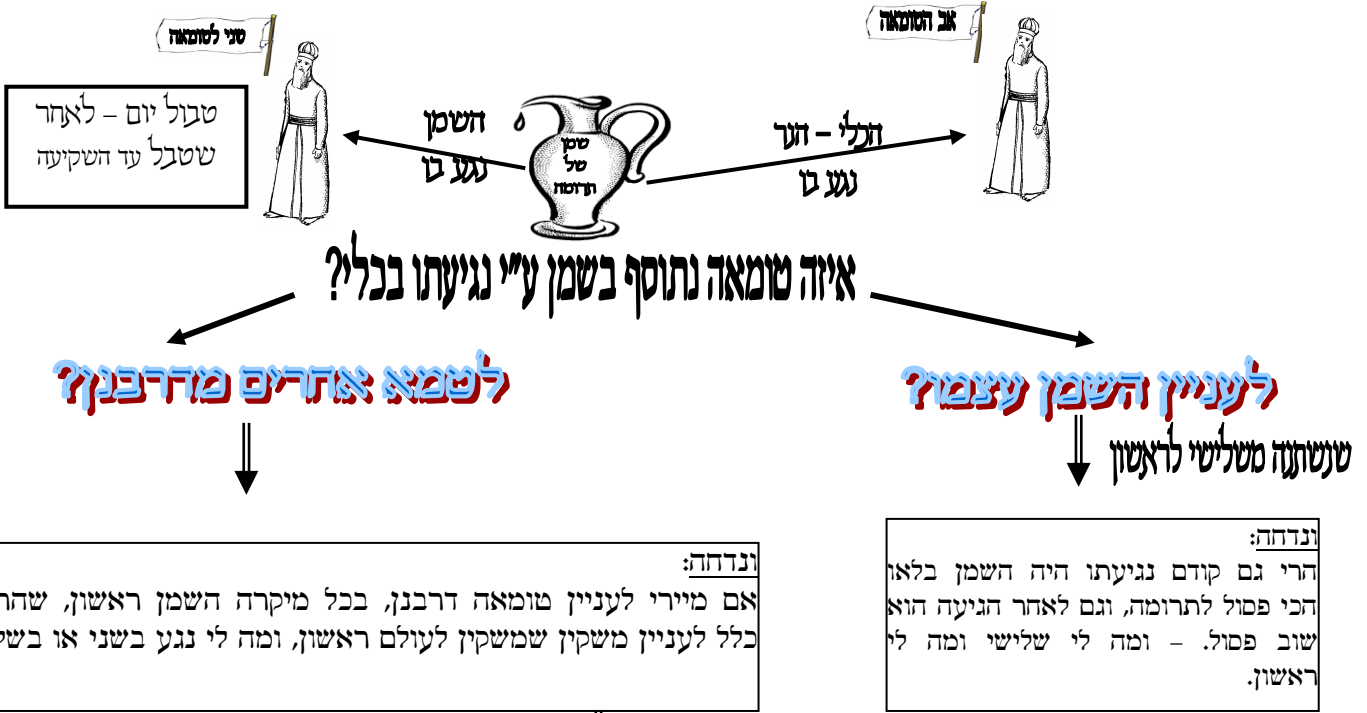
קושיית הגמרא
 הגמרא מקשה שלכאורה אינו מובן מדוע נדחק רב יהודה לומר שהמשנה מדובר שנגע בכלי מתכת, היה לו לומר שנגע בכלי חרס שהוא ראשון (כמו ההו"א) והחידוש: כל מי שאינו מטמא אחרים רק הוא עצמו טמא, נקרא "פסול". לכך קודש שהוא שלישי נקרא "טמא" היות ובכוחו לטמא אחרים – נמצא שההלכה הראשונה שהתירו לשרוף שלישי עם ראשון, לא גרמו לשלישי לשנות מהות הטומאה, כי בשניהם הוא היה "טמא". אבל בתרומה אם הוא שלישי הוא "פסול", נמצא שכששינו אותו לשני הוא נהפך להיות "טמא": וא"כ יש בזה חידוש יותר מבשר שברישא.

קודם שהשמן נגע בכלי הוא היה שלישי ולכך הוא היה רק "פסול" משום שהוא אינו מטמא אחרים. אבל כעת לאחר נגיעתו בכלי הוא נעשה שני ולכך הוא "טמא". ובזה מחדש ר"ע שמותר לשנות מפסול לטמא. אבל רבי חנינא אפילו שהוא ג"כ מחדש שמותר לשנות משלישי לשני, מ"מ היות והמדובר הוא על בשר קדשים, ובשר קדשים גם שלישי הוא טמא, ולא פסול.

אם המשנה רצתה להביא דוגמא של נר שהוא ראשון לטומאה, לא היות צריכים להביא דוגמא של נר שנגע בטמא מת, אלא היה יכול לומר בקיצור שהכלי נגע בשרץ, והיות שהשרץ אב הטומאה, לכך הכלי נהפך להיות ראשון.
אלא:
המשנה רצתה דווקא "טמא מת" כדי לדבר על טומאה כלי מתכת שהם כיוצא בו – וטומאת כלי מתכת כיוצא בו נאמרה רק אם הוא נגע במת או בטמא מת, ולא בשאר הטומאות.

הוכחת רבא שמשקין ראשון מטמאים אחרים מן התורה

אלא על כרחך:

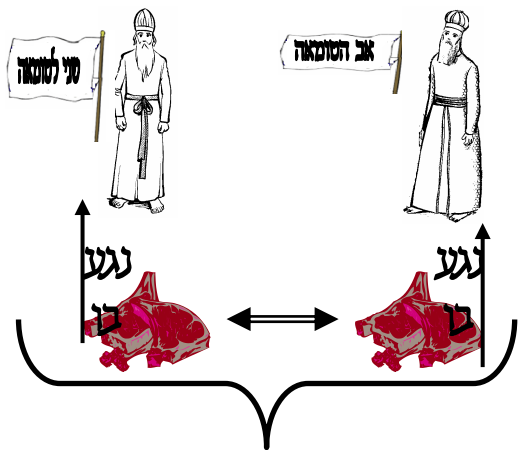
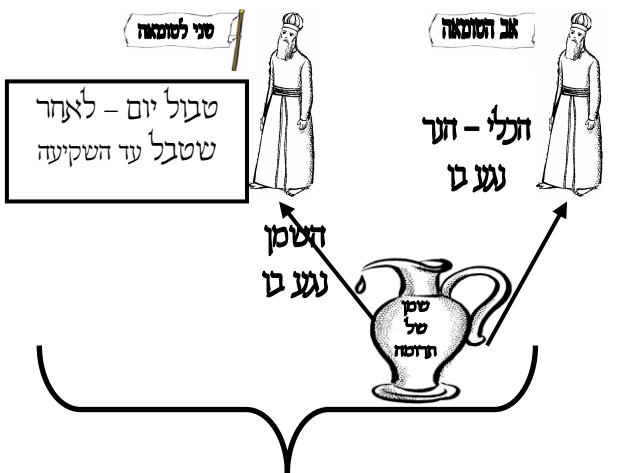
שמשקין ראשון מטמאים אחרים מה"ת: ולכך יש כאן תוספת טומאה בשמן זה, שהרי קודם שנגע השמן בכלי היה רק שלישי לטומאה, ולא טימא אחרים מן התורה, ולאחר שהוא נוגע בכלי הוא נעשה ראשון – ואז הוא מטמא אחרים מן התורה, וממילא הוסיפו כאן עליו טומאה.

ואלא מדברי ר"ע

מדבריהם דמאן? אילמא מדברי רבי
חנינא סגן הכהנים

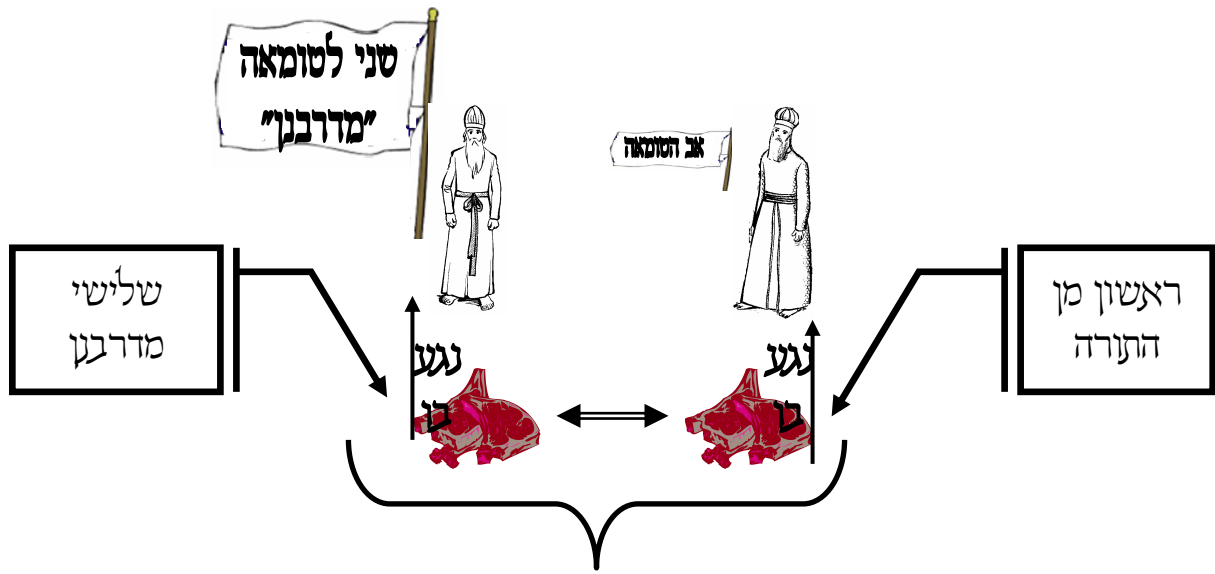
קושיית
הגמרא

מי דמי התם פסול וטמא הכא טהור וטמא פירוש, האיך אפשר ללמוד מדברי רבי עקיבא שהתיר לשרוף שני דברים שהם טמאים, אפילו שאחד הוא רק פסול, וע"י נגיעתו הוא אמנם מטמא, ואפילו שהוא מוסיף טומאה. אבל אין להביא ראיה שרבי עקיבא התיר לטמאות תרומה שאינה טמאה כלל אפילו שהיא מיועדת לשריפה.

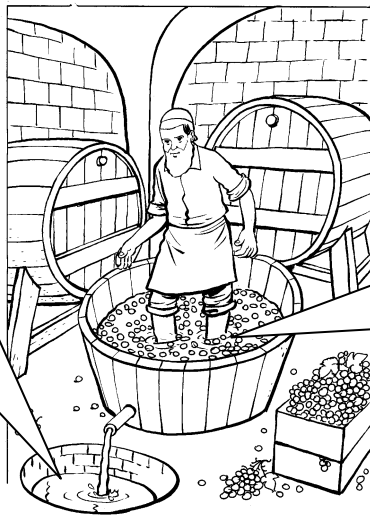
מי דמי התם טמא וטמא הכא טהור וטמא פירוש, האיך אפשר ללמוד מדברי רבי חנינא שהתיר לשרוף שני דברים שהם טמאים, אפילו שהוא מוסיף טומאה. אבל אין להביא ראיה שרבי חנינא התיר לטמאות תרומה שאינה טמאה כלל אפילו שהיא מיועדת לשריפה.

הגמרא מבארת שדעת ר"מ שבשר אחד טמא מן התורה ובשר השני מדרבנן - וע"י שהוא שורפם נעשה טמא מח"ת

דמדאורייתא טהור מעליא ומאי מדבריהם מדברי ר' חנינא סגן הכהנים פירוש, הבשר שהוא שלישי מדרבנן, מן התורה הוא טהור לגמרי, ומ"מ התיר רבי חנינא לשורפו עם הבשר שהוא ראשון מה"ת, אפילו שהוא מטמא אותו מן התורה, לכך הבין רבי מאיר שגם בתרומה של המץ שאינה טמאה, היות והיא מיועדת לשריפה מותר לטמאות אותו.

תירוץ הגמרא מרבי יהושע במשנה אחרת:

מקום זה
נקרא
"גת", ויש
עם יין
טמא וכל
יין ששפך
זה נטמא
מי

מקום זה
טהור ונקרא
בתוכו תבית
של תרומה,

אם יש לו אפשרות להציל לפחות רביעית אחד - לכו"ע יש עליו חובה להציל.

באופן שאינו יכול להציל אפילו רביעית אחת בכלי טהור: דעת רבי יהושע שהיות ויין זה ממילא יטמא בכניסתם לתוך הגת, לכך מותר לו לכנס את כל היין של תרומה בכלים טמאים, והוא ירויה שלא יכנסו לתוך הגת ויפסלו לו את כל היין. אבל רבי אליעזר חולק וסובר שאסור לטמא בידים. וממנה למד רבי מאיר שמותר לטמא בידים.

תירוצו של ריש לקיש שמשנתנו רבי יהושע: פירוש, שר"מ למד בן מדבריו רבי יהושע

האדם אב הטומאה שנכנס ספק אם הוא נגע בחבית לדעת רבי יהושע היות ויש על החבית ספק טומאה, לכך הוא יכול להניחה במקום מגולה, וע"י זה הוא נטמא וודאי, שהיות ויש עליה ספק טומאה אינו חייב לשמור עליה שלא יטמא. לדעת רבי אליעזר היות ואין החבית טמאה וודאי, לכך יש עדיין חובה לשמור על טהרתה. מזה רצה ריש לקיש לתרץ שהמשנה המתירה לטמאות את התרומה הטהורה היא כדעתו של רבי יהושע המתיר לגרום לתרומה להיטמאות. **ובדחה:** רבי יהושע התיר רק לגרום - אבל לא לטמאות בידים.

הנושא = המו"מ בין רבי יוסי לרבי מאיר

מבואר בברייתא שרבי יוסי דחה דברי רבי מאיר שאי אפשר ללמוד שמותר לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה מדברי רבי חנינא, משום שרבי חנינא איירי שכבר נטמאו. ולכאורה לפי דברי הגמרא היה להם לומר לו שמקור דברי רבי מאיר אינו מרבי חנינא אלא מרבי יהושע.

רבי יוסי לא הבין תחילה את דעתו של רבי מאיר, וטעה שמקור דבריו הוא מדברי רבי חנינא.

רבי יוסי: מתוך שהבין שמקור דבריו מרבי חנינא - הקשה שרבי חנינא לא התיר אלא כשכבר טמא.

רבי מאיר: מקור הדברים הוא מדברי רבי יהושע שהתיר לטמאות את היין קודם נפילתם לגת.

רבי יוסי: דווקא בבור התיר רבי יהושע, משום שיש שם הפסד של חולין, אבל כאן אין הפסד, ולכך אין רבי יהושע מתיר כלל.

נימא שגם כאן בתרומה יש הפסד, שהרי כשאין מתירין לשורפם יחד הוא צריך לשרוף פעמים, וממילא הוא מפסיד עצי שריפה.

הפסד של עצים אינו הפסד מרובה, ועל זה לא התירו לטמאות תרומה.

הקשיא

תירוץ

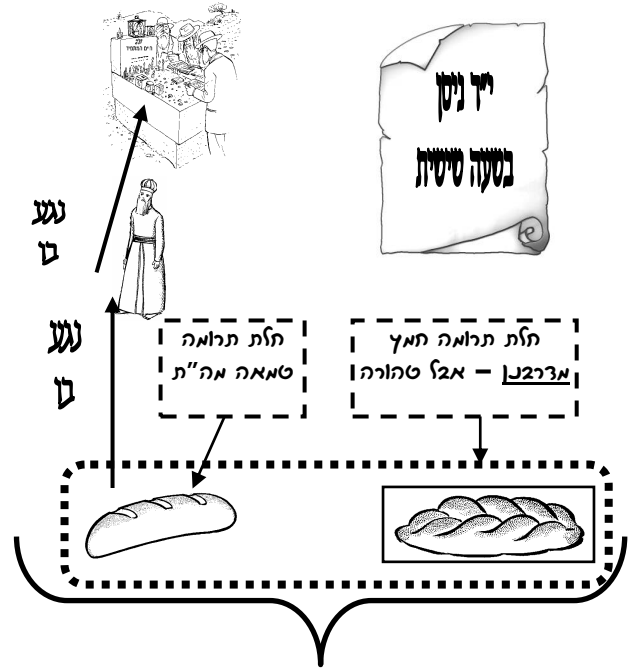
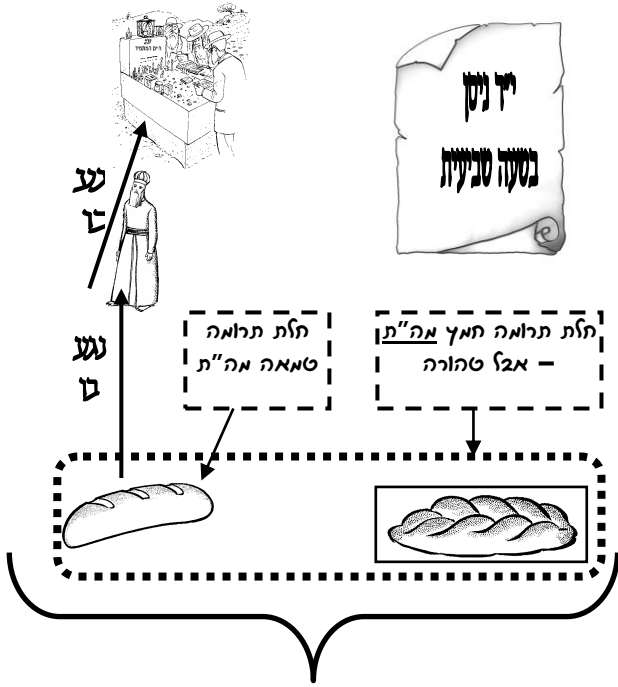
ביאור המשא ומתן של ר"מ ורבי יוסי

קושיית

הגמרא

תירוץ

רבי יוחנן מבאר שהמחלוקת הוא בחמץ דרבנן

לכו"ע מותר לשרוף אותם יחד, היות וחמץ זו אסורה מן התורה, ולכך מותר לטמא אותם, היות ושוב אינם ראויים מן התורה.

באופן זה נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי, שהיות והחמץ אסורה רק מדרבנן, לכך נחלקו האם איסור דרבנן גורם שיהיה "אינה ראויה" ויהיה מותר לטמא אותה.

ניסיון לחזקת שרבי יוסי מודה בשעה שבע שמותר לשרוף את התרומה הטהורה עם הטמאה.

רבי זירא מוסיף לבאר מקור דברי ר"מ

פיגול נותר טמא

בעת שהכהן עשה אחד מ"מ"מ עבודות חישב בו מחשבת חוץ לזמנו
בשר קרבן שנסאף לזמנו
בשר קרבן שנסאף לזמנו

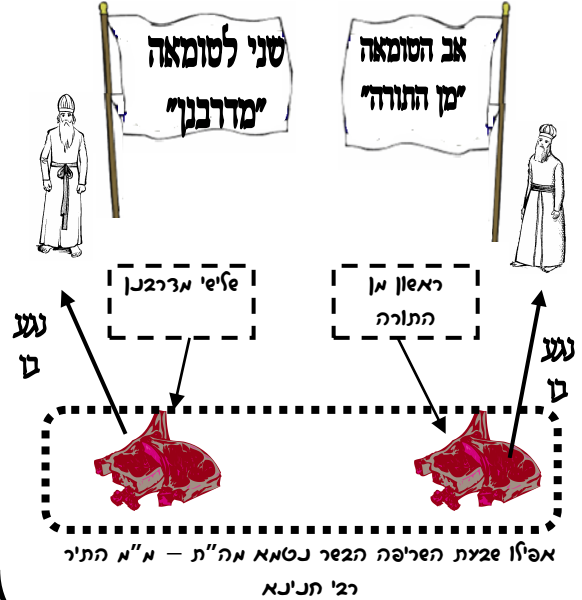
לדעת ב"ש אין לשרוף אותם יחד, ולדעת ב"ה מותר

ממה שבברייתא מבואר שרבי יוסי הביא ברייתא זו מובן שדעתו שבאופן זה מודים שמותר לשרוף יחד כדעתו של ב"ה, והטעם כי פיגול ונותר אפילו שהם אינם טמאים, מ"מ הם אסורים מן התורה, וכמו כן תרומה שהיא חמץ משעה שביעית שהיא אסורה מן התורה הוא מודה שמותר לשרוף אותם יחד. = ומובן מזה שרבי יוסי סובר ששעה שישית שהיא אסורה רק מדרבנן אין לשרוף יחד.

ובדחה:

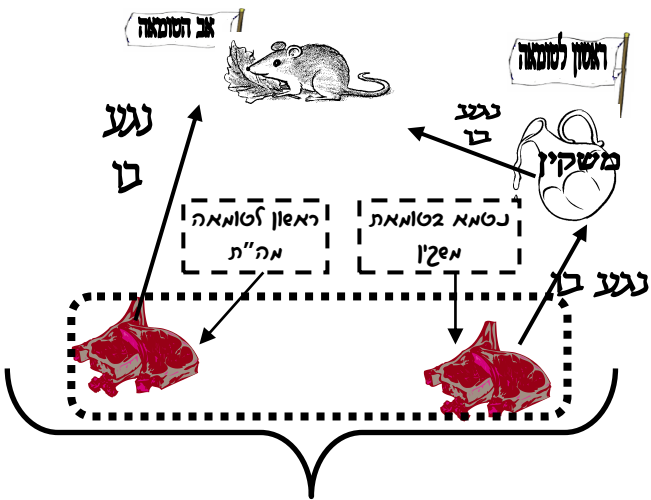
חז"ל גזרו שפיגול ונותר אפילו שאין עליהם שום טומאה, מ"מ הם מטמאים את הידים, פירוש שכל כהן הנוגע בהם ידיו טמאות בטומאה דרבנן - לכך א"א להביא ראיה מברייתא זו, כי טעם הדבר שפיגול ונותר מותר לשרוף עם הטמא, כי יש בהם שני סיבות: גם אסורים באכילה מן התורה, וגם טמאים מדרבנן. אבל תרומה שהיא חמץ משעה שביעית יש בה רק מעלה אחת שהיא אסורה מן התורה באכילה, ואין עליה שום טומאה מדרבנן לכך אין להביא ממנה ראיה שיהיה מותר לטמא אותה.

שני לסומאה "מדרבנן" אב הטומאה "מן התורה"

מוכרח להיות שדברי רבי חנינא מדובר שבשר אחד טמא בטומאה מן התורה, והשני טמא מדרבנן - ולכך רבי מאיר למד את ההלכה שלו מרבי חנינא, שכמו שרבי חנינא מתיר לטמא בשר שהיא טמאה רק מדרבנן, כך רבי מאיר מתיר לטמא חמץ האסורה רק מדרבנן.

ביאורו של רבי ירמיה בדעתו של רבי חנינא

דעת רבי מאיר:

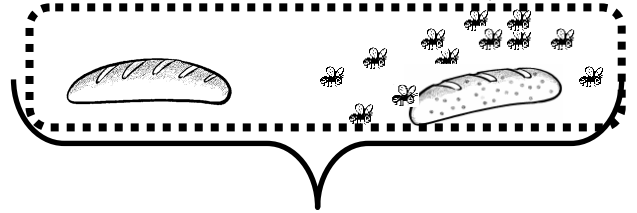
שבשר שנטמא ממשקין טמא רק מדרבנן, ומ"מ התיר רבי חנינא לשרוף עם בשר שנטמא מה"ת.

דעת רבי יוסי:

בשר שנטמא ממשקה מה"ת, נמצא שרבי חנינא התיר לשרוף שני בשרים הטמאים מה"ת. ואילו דברי רבי מאיר היא בדבר האסור מן התורה ביחד עם דבר טמא מדרבנן.

הגמרא ניסתה להביא ראיה נוספת לדברי רבי יוחנן

פת תרומה טהורה פת תרומה טמאה מעופשת

מבואר כברייתא שלכו"ע מותר לשרוף אותו קודם חצות ביחד

ועל כרחק הסיבה שמותר הוא מפני שהיות והלחם מעופש הוא אינו ראוי לאכילה, לכך מותר לטמא אותו. כמו כן לעניין פת תרומה טהורה לאחר חצות שאינו ראוי לאכילה, ולכך ג"כ מותר לטמא אותו. = אבל קודם חצות היות ומה"ת היא ראויה אינו נקרא לגמראי "אינו ראוי".

ובדקה:

א"א לדמות פת תרומה לאחר חצות שמה שאינו ראוי לאכילה הוא רק מטעם ההלכה, אבל מצד עצמה עדין ראויה לאכילה ולכך יש עדיין חובה לשמר אותה בטהרה. אבל פת שעופשה אינו ראוי לאכילה מחמת עצמה, ולכך יש יותר סיבה להתיר לטמא אותה, כי לחם זה נחשב כעפרא בעלמא.

נף טז ע"א

ביאור מחלוקת רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי

שילב בי

מלאו se האי' נגע במים אח"כ הוא זרע את המלאו וספך האם נגע בזאים או בזחמים.

שילב אז

ספך האם הטמא נגע במים הללו

דעת רבי יוסי - זרבי שמעון

המים עצמם טמאים. הכלים טהורים כי כל משקין המטמאים כלים הוא מדרבנן, לכך הוא ספיקא דרבנן - ולקולא. האוכלים טמאים כי לדעתו משקין מטמאים אוכל מן התורה, לכך הוי ספיקא דאורייתא - ולחומרא.

דעת רבי יהודה

לכל טמא בין לעניין משקין ובין לעניין כלים ובין לעניין אוכלים טמא.

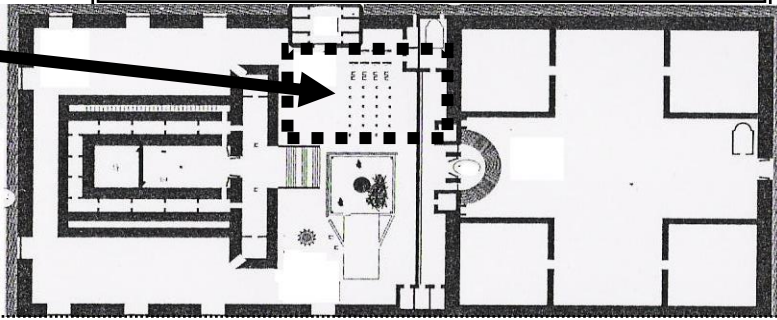
דעת רבי מאיר - זרבי אלעזר

ליטמא - טמא המים עצמם טמאים, היות והם ספך טמא מן התורה, וספיקא דאורייתא לחומרא. לטמא אחרים - טהור כאשר יש ספק האם מים אלו טמאו אחרים, הם טהורים. - פירוש גם הכלים וגם הלחמים טהורים.

ומכאן למדנו שדעת רבי מאיר שבשר טמא ממשקין רק מדרבנן, ולדעת רבי יוסי היא מן התורה.

רבי אלעזר אמר בשם יוסי בן יועזר

בית
המשפטים

בברייתא הקודמת מבואר שרבי אלעזר סובר כרבי מאיר שמשקין מקבלים טומאה מה"ת – ובברייתא אחרת מובן שדעתו של רבי אלעזר שאין לטומאת משקין מן התורה כל עיקר.

העיד יוסי בן יועזר איש צרידה: משקין טבנית המטבחים דכן – טהור

רב
אינם מטמאים אחרים, וגם אינם מקבלים טומאה.

שמואל
אינם מטמאים אחרים – אבל אם נגע בהם טומאה הם טמאים.

משקים מקבלים אין טומאה מן התורה לא לעניין קבלה ולא לעניין לטמאות אחרים.

משקים מקבלים טומאה מן התורה ומטמאים אחרים רק מדרבנן

קשה

היות ואין המשקין מטמאים אפילו טומאת עצמם – א"כ היכן מצאנו שדעת רבי אלעזר שיש לטומאת משקין מן התורה.

מובן

היות ולטמאת עצמו הוא מטמא – א"כ מצאנו שלדעת רבי אלעזר יש טומאת משקין מן התורה.

קשיא

ניסיון לתרץ

דברי הברייתא "וכן היה רבי אלעזר אומר אין הכוונה על הדין שמשקים מטמאים אחרים בספק – רק הכוונה על הדין הראשון שמשקים מקבלים טומאה אפילו בספק, היות והאיש הוא ודאי טומאה – ונמצא שאין כוונתו שדעת רבי אלעזר שמשקין מקבלים טומאה מן התורה

מדברי הברייתא מובן שדעתו של רבי אלעזר כרבי מאיר בשני הדברים: (1) כי בברייתא כתוב "כדבריו" משמע לשון רבים, והיינו על שניהם. (2) כתוב בברייתא "וכן" משמע שדברי רבי אלעזר דומים לגמרי לרבי מאיר.

דהייה

קשיא על שמואל הסובר שאין משקים מטמאים אחרים מן התורה

ויקרא י"א, ל"ד
**וְכָל מִשְׁקָהּ
אֲשֶׁר יִשְׂתָּהּ
בְּכָל כְּלִי
יִטְמָא:**

ויקרא ז', י"ח
**וְהַבְּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע
בְּכָל טָמֵא
לֹא יֵאָכֵל**

מפסוק זה שמשקים מקבלים טומאה ע"י שהם נמצאים בכלי טמא.

מפסוק זה משמע שבישר קודש הנוגע בכל דבר טמא – הוא ג"כ טמא

קשיא

ניסיון לתרץ

א"כ מצאנו שמשקין מקבלים טומאה מן התורה – לכך מוכרח להיות שבישר קודש ג"כ יטמא ע"י משקים, שהרי כתוב בפסוק "בכל טמא" א"כ האיך אמר שמואל שמשקים אינם מטמאים אחרים

מה שהתורה כתבה שמים נטמאים אין הכוונה שהם "טמאים" אלא הכוונה שהם פסולים (כמו רביעי בקודש) ממילא כשהתורה אומרת על בשר "אשר יגע בכל טמא" אין כוונתו על משקין שאינם נקראים טמא

המושג רביעי בקודש שהוא פסול הוא מחודש מדברי חכמים, אבל התורה כשהיא כותבת "טמט" הכוונה שמים הללו טמאים – ולפי"ז מוכרח להיות שהבשר מקבל טומאה ממשקין.

דהייה

א"כ מפורש בפסוק שהמשקין מקבלים טומאה מן התורה

קשיא

ויקרא י"א, לד
וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה
בְּכָל כְּלִי יִטְמָא:

שני הפסוקים באים להורות שמים מכשירים לקבל טומאה – פירוש, שאוכל אינו מקבל טומאה רק אם יבוא עליו מים, אז הוא הוכשר לקבל טומאה. – אבל אין כוונת הפסוק לומר שמשקין מקבלים טומאה.

התירוץ:

ויקרא י"א, לד
וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה
בְּכָל כְּלִי יִטְמָא:

ויקרא י"א, לד
מִכָּל הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכַל
אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיַּם יִטְמָא

במים תלושים

ויש בהם מעלה מיוחדת, שהיות והוא עצמו מילא את המים בכלי, לכך הוא החשיב את המים הללו, ולכך הם מכשירים. – ולכך א"א ללמוד מזה לעניין מים מחוברים.

במים מחוברים

ויש בהם מעלה מיוחדת, שהיות והם עומדים בקרקע יש בהם חשיבות מיוחדת בפני עצמו – ולכך א"א ללמוד מזה לעניין מים תלושין.

קשיא על המבואר למעלה שמים מקבלים טומאה אפילו תלושים

קשיא

למעלה מבואר שמשקין בבית מטבחים כשרים – ואי נימא שמים תלושים מקבלים טומאה, האיך יכלו חכמים להכשירו.

התירוץ

מדובר בדם קדשים שיש בהם דין מיוחד שאינם מכשירים.

דברים י"ב, כד
לֹא תֹאכְלוּ
עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכוּ בָמִים

מפסוק זה לומדים שדווקא דם ששפך לארץ כמים (שאינו צריך לקבל אותו בכלי על מנת לשפוך אותו על המזבח) הוא מקבל טומאה. אבל דם קדשים שאינו נשפך לארץ כמים – אינו נחשב למשקין, ואינו מקבל טומאה.

קשיא

הרי דם התמצית נשפך לארץ כמים, ומ"מ אינו מקבל טומאה.

התירוץ

דם התמצית אפילו בחולין אינו נחשב למים:

ומזה לומדים שרק דם שהנפש יולדת בו, דהיינו דם המקלה, הוא נחשב לדם המכשיר – ולא דם התמצית.

דברים י"ב, כג
רַק זֶזֶק לְבִקְתִי אֹכֵל הָדָם
כִּי הָדָם הוּא הַזֶּזֶק

קשיא ב' על רב הסובר שאין מים מטמאים מן התורה

ויקרא י"א, לו
אִךְ מֵעַן גִּבּוֹר מְקַדֵּה מִיַּם יִהְיֶה טְהוֹר
וְנִלְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:

קשיא

הגמרא הבינה שכוונת הפסוק להורות לעניין הלכות קבלת טומאה, וא"כ כוונת הפסוק לומר שדווקא מים מחוברים אינם מקבלים טומאה, אבל מים תלושים מקבלים טומאה, א"כ מצאנו שמים תלושים מקבלים טומאה.

התירוץ

הפסוק לא מדובר כלל בהלכות קבלת הטומאה, אלא בהלכות וסדר טהרת הנטמא, והפסוק מורה שמקווה שמתהר הוא דווקא במחובר לקרקע, אבל מים תלושים אינם מטהרים את הנטמא – ואין הפסוק מדבר על קבלת הטומאה כלל.

קשיא ה' על רב הסובר שאין מים מטמאים מן התורה

קשיא

שמות טו, לח
וְהָיָה עַל מַצּוֹ אֲחָרָיִם
וְנָשָׂא אֲחָרָיִם אֶת עֹן הַקֹּדֶשִׁים

מבואר בברייתא:
שאיין לומר שהציץ מרצה:
פיגול, דהיינו כהן שחשב בעת ד' העבודות מהשבות
הפוגלות את הקרבן - במקום אחר כתוב "לא ירצה"
שמזה מובן שאין הציץ מרצה.
אלא דווקא על "טומאה", ומעם הדבר שציץ מרצה על
טומאה, משום שראינו שהיא עבירה קלושה, שהרי
טומאה הותרה בציבור.
ובסתמא מדובר על טומאת דם, וא"כ מצינו טומאה בדם.

תירוץ

מדובר על מנחות שכבר נקמצו (רוב המנחות שהיו
מביאים לבית המקדש, היה הכהן קומץ בידיו את המנחה,
את הקומץ מקטירים, והשאר נאכל לכהנים) והקומץ
נטמא, והקומץ ודאי יכול לקבל טומאה, שהרי הוא אוכל.

קשיא ג' על רב הסובר שאין מים מטמאים מן התורה

קשיא

מבואר בברייתא:
דם שנטמא קודם שנזרק דמו על המזבח - הכהן שכה שהוא טמא,
וזרק את הדם, הבעלים יצאו ידי חובתם, היות והדם נזרק על
המזבח. אבל אם הכהן ידע שהדם טמא, ובמזיד זרק את הדם -
הבעלים לא יצאו ידי חובתם, וחייבים להביא קרבן חדש.
א"כ מבואר בברייתא שדם מקבל טומאה.

תירוץ

דעת ברייתא זו כחכמים שהדם מקבל טומאה רק מדרבנן, כי גזרו
טומאה על משקין בית מטבחים - ודלא כיוסף בן יועזר איש צריידה.

קשיא ד' על רב הסובר שאין מים מטמאים מן התורה

קשיא

מבואר בברייתא:
הציץ שהכהן מלביש מרצה (מכפר) על דם בשר וחלב שנטמאו.
א"כ מבואר בברייתא שדם מקבל טומאה.

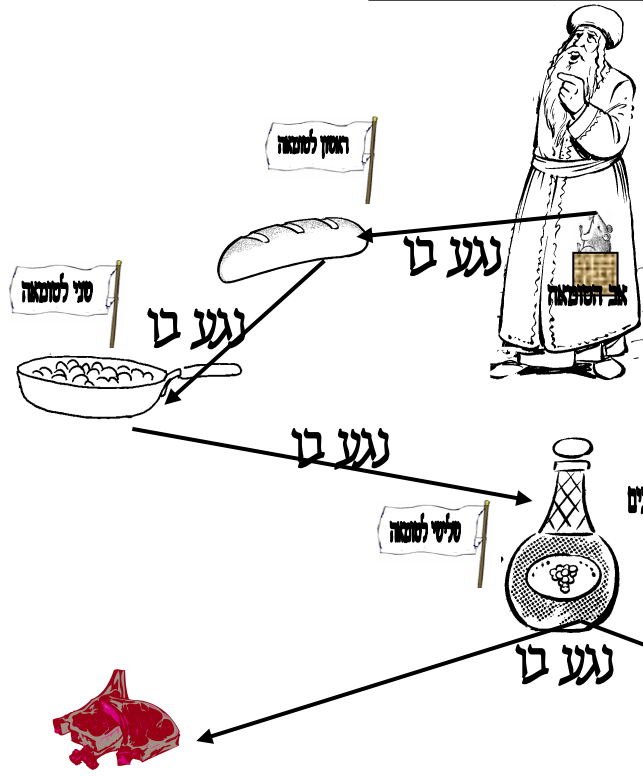
תירוץ

דעת ברייתא זו כחכמים שהדם מקבל טומאה רק מדרבנן, כי גזרו
טומאה על משקין בית מטבחים - ודלא כיוסף בן יועזר איש צריידה.

קשיא ו' על רב הסובר שאין מים מטמאים מן התורה

פ"ג טו ע"ב

חגי ב, יב
הֲאֵל יֵשׂא אִישׁ בְּשֵׁר קִדְשׁ בְּקִנְיָהּ בְּגָדָיו
וְנָעָה בְּקִנְיָהּ אֶל הַקִּדְשִׁים וְאֵל הַגִּזְיִים
וְאֵל הַיֵּינָן וְאֵל עֵשְׂמֹן וְאֵל כָּל מַאֲכָל הַיִּקְדִּישׁ
וְיִעָלְנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֵּאמְרוּ כֹּהֲנֵי

חגי הנביא היה בתחילת ימי בית שני, ורצה לבדוק
האם הכהנים זוכרים היטב דיני טומאה וטהרה. לכך
שאל אותם:

והשאלה היתה האם השמן או הבשר נטמאים - והכהנים השיבו שהם טהורים. ורב אמר שהכהנים טעו, משום שיש רביעי בקודש.
על כל פנים ראינו שלרב יש משקין שנטמאים.

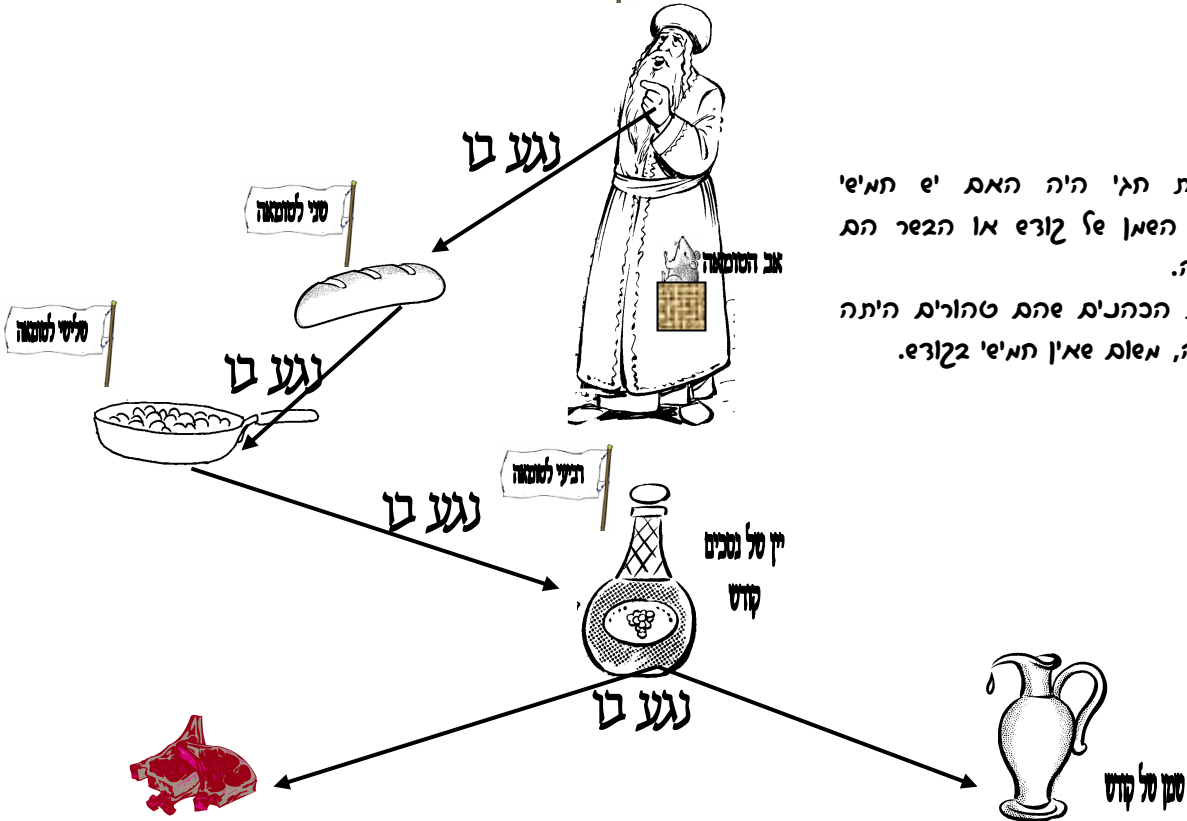
דעת רב שכל מה שיוסף בן יועזר העיד שמשקין טהורים, היינו דווקא משקין בית מטבחים - דם הקרבנות. אבל משקין
בית מדבחים (מזבח) שהם יין נסכים, ושמן, מקבלים טומאה, וכל הניידון כאן הוא דווקא על משקין של מזבח.

תירוץ

דעת שמואל שהכהנים לא טעו

ק"פ י"ג ע"א

הכהן עצמו ראשון לטומאה

נמצא שמאלת תגי היה האם י' תמי' קצו, שהרי השמן של קצו או הזר הם תמי' לטומאה. אמילא תלבת הכהנים שהם טהורים היתה תלבה נכונה, משום שאין תמי' קצו.

קושיא לשיטת שמואל

הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל (1) הלזום ואל (2) הזויד ואל (3) היין ואל (4) שמן ואל כל היקדש ויענו הכהנים ויאמרו לא:

לשיטת שמואל

לשיטת רב

היות וחגי שאל את הכהנים על חמישי בטומאה, א"כ איך מצאנו בפסוק חמישה פריטים שנוכל לומר שהוא שאל אותם על חמישי לטומאה!

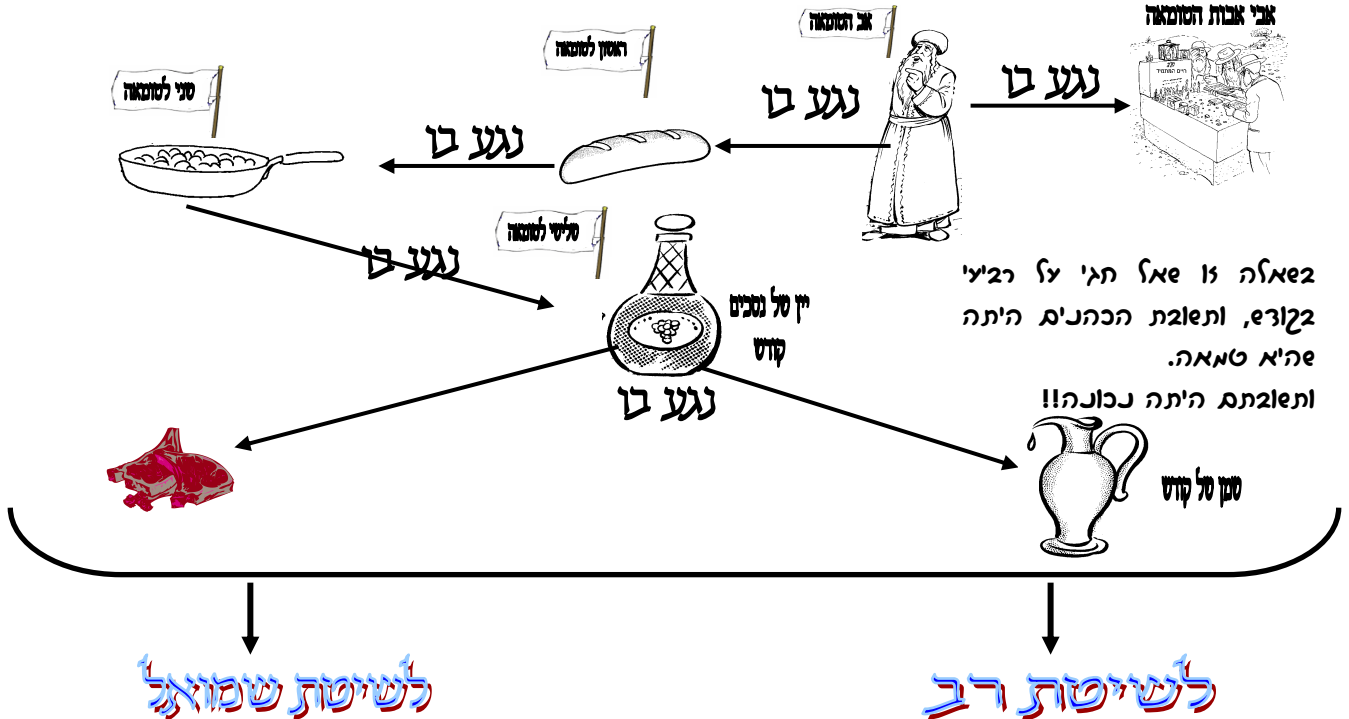
היות וחגי שאל את הכהנים על רביעי בקודש, לכך מובן מדוע יש בפסוק ארבעה פריטים, היות וכדי להגיע לרביעי בטומאה צריך ארבעה פריטים.

תירוץ:

ונגע בכנפו – כוונת הפסוק לומר שהלחם נגע בבגד, ולא שנגע בשרץ עצמו, ממילא יש חמישי פריטים.

חגי ב, יג

ויאמר זוזי אם יגע קמא זקע בך כל אלה הילקמא ויעזני הכהנים ויאמרו יקמא:

מאליה זו מאי תגי על רביעי
 e312, ותלת הכהנים היתה
 שהיא טמאה.
 ותלתם היתה נכונה!!

לשיטת שמואל

לשיטת רב

מובן

בשאלה הראשונה שאל אותם חגי על חמישי בקודש, וענו שהוא טהור – והתשובה היתה נכונה. בשאלה שניה שאלו אותם על רביעי בקודש, לכך הם ענו שהיא טמאה – ומובן מדוע הם שינו לומר שהיא טמאה

קשה

היות וגם שאלה ראשונה וגם שאלה שניה היא על רביעי בקודש, אלא ששאלה ראשונה הכהנים טעו וענו שהיא טהורה, ואילו בשאלה שנייה הם ענו תשובה נכונה. – א"כ אינו מובן מה הסיבה שבשאלה הראשונה הם טעו ואילו בשאלה השנייה הם לא טעו, הלוא שני השאלות הם על רביעי בקודש.

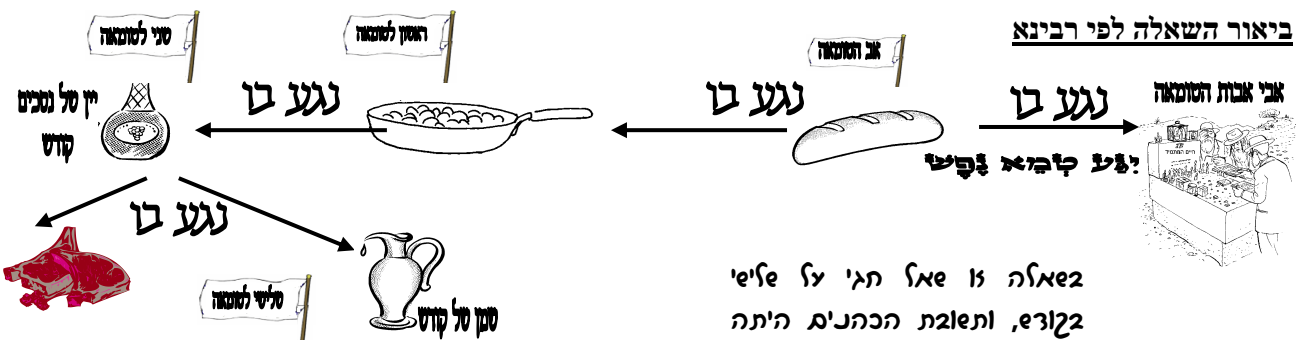
תירוץ רב נחמן

הסיבה שבשאלה הראשונה הם טעו, כי בשאלה הראשונה היה רביעי בקודש שמקור הטמאה היא מטומאת שרץ, והם לא היו בקיאים בטומאת שרץ. – אבל שאלה שניה היתה על טומאת מת, ובזה הם היו בקיאים וידעו שרביעי ממנה מטמא בקודש.

תירוץ רבינא

חולק, ומסביר ששאלה זו לא היתה על רביעי אלא על שלישי, ולכך הם ענו שהיא טמאה.

ביאור השאלה לפי רבינא

מאליה זו מאי תגי על רביעי
 e312, ותלת הכהנים היתה
 שהיא טמאה.
 ותלתם היתה נכונה!!

כדי להבין המשך הסוגיא ראוי לסכם כדי להבין היטב דברי הגמרא:

בסוגיות הקודמות למדנו על שלוש מחלוקות

איזה משקה מטמא = ר' יוסי בן יועזר העיד שמשקין אינם טמאין ובפירוש דבריו יש מחלוקת בין רב ושמואל, לרב מן התורה אין טומאת משקין לא לענין קבלת טומאה וק"ו לא לענין לטמא אחרים ושניהם מדרבנן, לשמואל לטמא את עצמן מן התורה ולטמא אחרים מדרבנן.

תשובת הכהנים = חגי הנביא בחן את הכהנים מיד לאחר בניית המקדש השני כדי לבדוק האם הם עדיין זוכרים את הלכות טומאה וטהרה, שאלה א' על טומאת שרץ, לרב שאל אותם על רביעי בקודש, וענו שהוא טהור, וטעו. לשמואל שאל אותם על חמישי בקודש וענו שהוא טהור, ולא טעו.

שאלה ב' בטומאת מת, לרב שאל אותם על רביעי בקודש, והסיבה שלא טעו מחמת שטומאת שרץ נשתכחה מהם, וטמאת מת לא נשתכחה מהם. לשמואל מיירי על רביעי, ולכך שונה מהסיפור הקודם שהוא חמישי.

איזה משקה מטמא בבית המקדש = בעדותו של יוסי בן יועזר נאמרה עוד עדות שמשקי בית מטבחיא אינם מקבלים טומאה, לרב משקי בית מטבחיא היינו משקין הנמצאים בבית המטבחים שהם דם ומים להדחת הקרבנות, ולוי גורס כי מדבחיא היינו דברים העולים על המזבח שהם דם יין ומים לניסוך המים בסוכות.

לפי שיטת לוי

לפי שיטת רב

גורסים "משקה כי מדבחיא" = מזבח

משקה המזבח אינם מקבלין טומאה, שהם יין ומים העולים ג"כ על המזבח.

גורסים "משקה כי מטבחיא" = צית המטבחיא

רק משקין שהיו בבית המטבחים אינם מקבלים טומאה, שהם דם ומים.

דיוק א' – לשיטת לוי – בשמואל

שמה שהעיד יוסי בן יועזר שאינו טמא, היינו לטמאות אחרים אבל הוא עצמו טמא – כשיטת שמואל לפי"ז מובן מדוע שאל אותם על היין של קודש או שמן של קודש האם הוא טמא (פי' האם רביעי בקודש מטמא) אבל אם הוא סובר כרב שעדותו של יוסי בן יועזר היינו שהם אינם מקבלים טומאה, א"כ מה שאל אותם חגי, הלוא אפילו אם נגעו במת עצמו אינם טמאים.

דיוק ב' – לשיטת שמואל – כרב

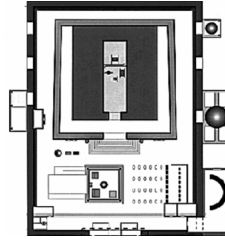
שמואל סובר ג"כ כרב שגורסים "מטבחיא". – ולדבריו יין של קודש מקבלים טומאה.

שמואל סובר שהכהנים לא טעו בשאלה הראשונה, כי השאלה היתה האם יש חמישי בקודש, ולכך התשובה "טהור" היא תשובה נכונה. נמצא שכל השאלה היתה רק על "חמישי", אבל רביעי או שלישי שייך להיות טמא. והרי הנידון היתה על יין או שמן של קודש, ואילו שמואל היה סובר כלוי שכל המשקאות אינם מקבלים טומאה, א"כ חגי היה יכול לשאול אותם גם על שלישי. אלא ע"כ שהוא סובר שדווקא דם אינו יכול לקבל טומאה, אבל שאר המשקים מקבלים טומאה, ולכך השאלה היתה רק על חמישי.

רישא של הברייתא

קשיא

רבי יהושע בן לוי אמר "אין המשקין מקבלים טומאה אלא במקומם" – והגמרא הבינה שכל מה שאין קדשים מטאים הוא רק אם הוא בעזרה, וכאן מבואר שאפילו לאחר שיצא הוא אינו מטמא.

השמן נטמא בעודו בעזרה – אינו מטמא כמו כל המשקין שאינם מטמאים בעזרה

שלב א'

תירוץ

אין כונת רבי יהושע בן לוי לומר שאם יצא מהעזרה הוא מטמא, אלא כוונתו לומר שאם הוא לא נטמא בעזרה, אין לו את הקולא שאינו מטמא. אבל אם הוא נטמא בעזרה הוא אינו מטמא אפילו אם הוא יצא מהעזרה.

השמן יצא חוץ לעזרה – נמצא שנוסף עליו פסול "יוצא" והיה מקום לומר שכעת הוא יטמא – ומ"מ אינו מטמא, כי עדיין נשאר עליו דין המיוחד שמשקין של קודש אינם מטמאים.

שלב ב'

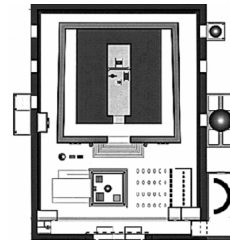
סיפא של הברייתא

השמן היה חוץ לעזרה, ונטמא – היות והוא נטמא חוץ לעזרה הוא מטמא, שכל מה שלמדנו שמשקין של קודש אינם מטמאים הוא רק אם הוא נטמא בבית המקדש, אבל כאן היות ונטמא מחוץ לעזרה הוא מטמא.

שלב א'

שמן טמא זה נכנס לעזרה - אפילו שסתם משקין אינם מטמאים בעזרה, שמן זה מטמא בעזרה, היות והוא כבר היה טמא קודם ביאתו לעזרה, מה שנכנס לעזרה אינו מסיר ממנו את הכוח לטמאות.

שלב ב'

א"כ מבואר כאן בברייתא מפורש שגם בשמן יש בהם ג"כ את הדין "שאיין משקין של קודש מקבלים טומאה" והוא כשיטת לוי.

דעת רבי שמעון

דם והמים משקי בית מטבחיא שנטמאו רק אם הם נטמאו בקרקע טהורים – אבל בכלים טמאים.

דעת ת"ק

דם והמים משקי בית מטבחיא שנטמאו אפילו בכלים טהורים

דעת רבי שמעון | תבאר במשך

א"כ מבואר כאן בברייתא שגורסים "מטבחיא" כשיטת רב.

האם טומאת משקים היא מן התורה

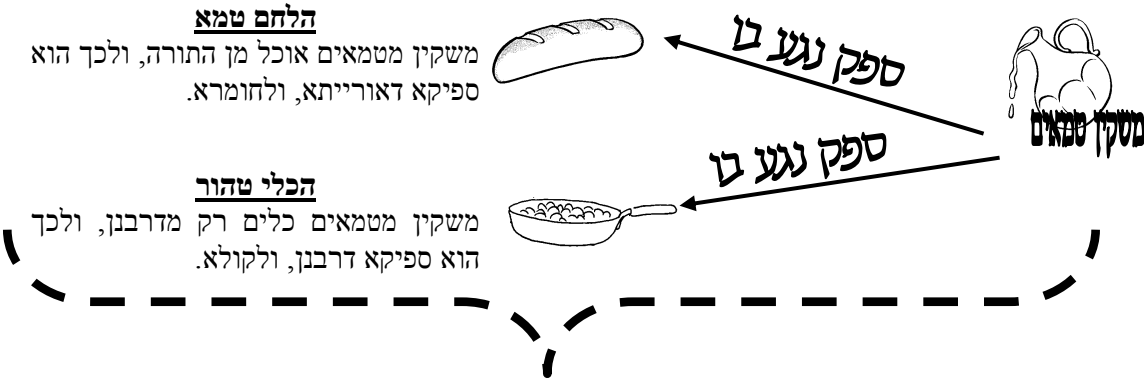
טומאת משקים היא מן התורה – פירוש סתם משקין חולין המקבלים טומאה היא מן התורה, ומה שהעיד רבי יוסי בן יועזר שמשקין של קודש אינם מקבלים טומאה, אינו מכוח תקנה של חכמים, כי אילו היו המשקין מקבלים טומאה מן התורה לא היו חכמים יכולים לבטל טומאה זו, אלא רבי יוסי בן יועזר העיד שיש הלכה למשה מסיני שאין משקין של קודש מקבלים טומאה.

דעת רב פפא

בברייתא מבואר: רבי אלעזר אומר שאין טומאת משקין מן התורה, תדע שהרי רבי יוסי בן יועזר העיד שאין טומאת משקין בבית המקדש. פירוש, שרבי אלעזר מדייק מתוך דברי רבי יוסי בן יועזר שאומר שמשקין של קודש אינם שטומאת משקין תקנת חכמים.

קושיא א'

ברייתא א'

מברייתא זו רואים שדעת רבי אלעזר שטומאת משקים היא מן התורה.

ברייתא ב'

קושיא ב'

משקי בית מטבחיא
חלץ מהמשקים
נמצאים בתוך הכלי,
וחלץ על הקרקע

א"כ רואים שר"ש סובר שטומאת משקין בעלמא היא מה"ת, אם דברי רבי יוסי שמשקין בית מטבחיא אינם מטמאים (גם לפי ר"ש) הוא מכוח הלכה למשה מסיני, דברי רבי שמעון אינם מובנים כלל מזה הסיבה לחלק בין נמצא בקרקע לנמצא בכלי – הרי משקה בית מטבחיא טהור מה"ת, אלא ע"כ שהיא תקנת חכמים ולכך יש סיבה לחלק בין נמצא בקרקע לנמצא בכלי.

איזה משקין טהורים לפי ר"ש

דווקא מים

(1) היות ויש עליהם שם מקווה כשהם מחוברים לקרקע.
 (2) גם כשהם חוץ לבית מטבחים אינן מקבלים טומאה מן התורה, אם הם פחות מארבעים סאה.

דווקא מים שהם רביעית

רביעית מים יש עליהם שם מקווה לענין כלים קטנים כגון מחטין וצינוריות, לכך הם אינם ראויים לקבל טומאה.

דם אינו טהור בבית מטבחים

(1) אין עליהם שם מקווה כשהם מחוברים לקרקע.
 (2) גם כשהם חוץ לבית מטבחים הם מקבלים טומאה מן התורה.

ביאור דעת רבי יהודה

שלב ב'

מקלו של האיש נגע במים את"כ הוא נזק את המקו
 ופסק האם נגע בכלים או בלחמים.

שלב א'

ספק האם הטמא נגע במים
 הלא

נתבאר לעיל
 בדף טז. שדעת
 רבי יהודה
 שאפילו הכלים
 טמאים.

מזה מובן שדעת רבי יהודה שכלים טמאים ממשקים מן התורה, ולכך בספק הוא ג"כ טמא. ומובן מזה שטומאת משקין היא מן התורה

למדנו בברייתא

כלים שיש להם אחורים ותוך

כריות והדומה לו הם כלים שיש להם תוך ואחוריים – פירוש שאפשר להשתמש בהם בצד הפנימי, וכמו כן אפשר להפוך אותם ולהשתמש עם הצד החיצוני.
 הדין: אם נטמא התוך טמא גם הצד החיצון, אבל אם נטמא הצד החיצוני הדין שרק צד החיצוני טמא, אבל צד הפנימי טהור.

דברי רבי יהודה

שיש לחלק ממה נטמא כלי זה, אם נטמא מחמת משקין טמאין, רק אז מחלקים בין נטמא תוכו לנטמא צד החיצון. אבל אם נטמא מחמת שרץ, אין לחלק בין נטמא בתוכו או נטמא צד החיצון, ותמיד שני הצדדים טמאים.

ממה שראינו שרבי יהודה מחלק בין נטמא מחמת שרץ לנטמא משקין, מובן שדעתו של רבי יהודה שטומאת משקין אינו מן התורה.

ניסיון לתרץ: הברייתא שמבואר שטומאת משקין דרבנן מדובר במשקין שנגעו אדם שלא נטל ידים – והוא נקרא טומאת משקים ידיים שהוא טומאה קלה מאוד. אבל הברייתא הראשונה מדובר שמשקין שנטמאו מדבר שהוא טמא מן התורה.
 דחיה: אם נכונים הדברים היתה הברייתא צריכה לחלק בין משקין שנטמאו מחמת ידיים למשקים שנטמאו מחמת טומאה דאורייתא, ומדוע הברייתא מחלקת בין טומאת משקין לטומאת שרץ, שמזה משמע שטומאת משקין לעולם מטמא לחצאין.
 מסקנא: רבי יהודה חזר בו וסובר שטומאת משקין אינה אלא מדרבנן.

ממנה חזר בו רבי יהודה

למדנו שרבי יהודה חזר בו וסובר שטומאת משקין היא מדרבנן – הגמרא מסתפקת האם רבי יהודה חזר בו לגמרי, וסובר שטומאת משקין היא לגמרי מדרבנן. או שהוא חזר בו רק לעניין משקין שנגעו בלים, אבל לעניין משקין שנגעו באוכל טומאת משקין היא מן התורה.

פרה ששתתה מי חטאת

מי חטאת שהוא מים שעירבו בה אפר פרה אדומה – מים הללו הם אב הטומאה, ומטמאים אדם וכלים הנוגעים בה.
פרה זו שתתה מי חטאת – תיכף לאתר עשתתה עטלו את הפרה, ונמצא מי חטאת נוגעים ער 22 שלה.
לדעת ת"ק הבשר טמא – לדעת רבי יהודה המים התבטלו מלהיות ראויים למי חטאת, ולכך הפרה אינה טמאה.

ההוכחה

מזה אפשר ללמוד שרבי יהודה חזר בו גם על טומאת אוכלים, שאילו רבי יהודה סובר שמשקים מטמאים אוכלים מן התורה, לכאורה אינו מובן מדוע הוא טהור לגמרי, היה לו לומר שעכ"פ יש לו טומאה קלה.

דחיה

יתכן שמה שאמר רבי יהודה שהמים התבטלו, אין כוונתו שכעת הבשר אינו מטמא כלל, אלא הכוונה שהתבטלו מלהיות טומאה חמורה שהוא טומאה מן התורה, אלא יש להם רק טומאה קלה, דהיינו היא מטמאה מדרבנן, אבל לעולם הבשר של הפרה טמאה.

קשיא

אם דעת רבי יהודה שהם טמאים מדרבנן, מובן שדעת ת"ק המחמיר על רבי יהודה, מוכרח להיות שהוא סובר שהיא טמאה מן התורה, לפי דברים הללו דברי ת"ק אינם מובנים, משום שת"ק אומר: "בשרה טמא", משמע שרק הבשר של הפרה יכולה לקבל טומאה ממים הללו, אבל האדם אינו יכול לקבל טמא, ואילו הוא היה סובר שהמים הללו טמאים מן התורה הוא היה צריך לומר שהמים הללו מטמאים גם אדם.

ב'אור הנצרים: כשאורים שהם הללו טמאים מן התורה, הכולנה שהם הללו הם אב הטומאה, ואדם יכול לקבל טומאה מאב הטומאה (ונתפך להיות ראשון לטומאה) אבל אם אורים שהוא טמא מדרבנן, ואז הוא אינו טמא כאב הטומאה, אלא עכשיתים גזרו טומאה על מי שטמאו לא התמיו כ"כ ש'הפכו להיות אב הטומאה, אלא רק ש'הו ראשון לטומאה, אמ"א אדם אינו יכול לקבל טומאה מראשון לטומאה.

תירוץ

- (א) כל המשנה הוא שיטת רבי יהודה, ומשנים את הגירסא במשנה: פרה ששתתה טמאה טומאה קלה, שרבי יהודה אומר בטלו במעיה.
(ב) לדעת רבי יהודה אין המים הללו מטמאים כלל, משום שהמים הללו מסריחים. ובזה חולק ת"ק וסובר שהוא עכ"פ מטמא מדרבנן. אבל לעניין שאר המשקים שאינן מסריחים יתכן שהם מטמאים רק מדרבנן.

נמצא ב'רבי יהודה' "טלו" י' else אפשרות:

א) טלו לגמרי: כי מקים אינם מטמאים כלל. וכך הבינה הגמרא ב'ע"א.

ב) טלו מטומאה תמורה: כך מסבירה הגמרא ב'יוח הראשון.

ג) טלו לגמרי: מטעם שהם מי מסריחים.

שלב ב'

שלב א'

המשקין

דעת רבי יוסי – ורבי שמעון

המיום עצמם טמאים.
הכלים טהורים כי משקין מטמאים כלים הוא מדרבנן, לכך הוא ספיקא דרבנן – ולקולא.
האוכלים טמאים כי משקין מטמאים אוכל מן התורה, לכך הוא ספיקא דאורייתא – ולחומרא.

מקלו se הא' נגע זמ'ס אח"כ הוא נזכ את האלז וזסז האמ נגע זכז'ס או זאח'ס.

ספז האמ הטמא נגע זמ'ס הזז

מזה מובן שדעת רבי יוסי ור"ש שמשקין מטמאים אוכל מה"ת – ומטמאים כלים מדרבנן.

הוא דורש את המילה "יטמא" כאילו כתוב יטמא אחרים. – מזה מובן שמשקים מטמאים אחרים מה"ת.

ניקרא יא, ליד
וקל משקה אשר ישתה
בכל כלי יטמא:

יש שני אפשרויות לבאר את הפסוק מה משקין מטמאים, או שמשקין מטמאים משקין, או שמשקין מטמאים אוכל. ונפשט – שלומדים שמשקין מטמאים אוכל, והטעם:
(א) כי א"א לומר שהכוונה משקין מטמאים משקין, שלא יתכן שטמא יטמא אחרים כמוהו, לכך לא יתכן משקין יטמא משקין אחרים.
(ב) כתוב בפסוק: מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים "יטמא", וכל משקה אשר ישתה בכל כלי "יטמא". יטמא הכתוב על האוכל וודאי כוונתו על טומאת משקין (כפי שיבואר בגמרא לקמן) וא"כ אם יטמא דרישא הכוונה טומאת משקין, וודאי שיטמא דסיפא הכוונה לטומאת אוכלין.

הגמרא מקשה שיתכן שיטמא הכתוב לעניין משקין בא לרבות שהמשקין מטמאים כלים. והגמרא דוחה שלא יתכן, כי לומדים מק"ו:

קל חומר

אינו מטמא כלי

כלי
שהוא מטמא את המשקין

משקין הבאים מחמת כלי
שהם נטמאו מכוח הכלי

כ"ש שאינו מטמא כלי

הגמרא מקשה שאולי דווקא משקין הבאים מחמת הכלי אינו יכול לטמא כלי – אבל משקין הבאים מחמת שרץ יכולים לטמא כלי, וזה כוונת הכתוב שמשקים שבאים מחמת שרץ יטמאון אחרים. וכל המקור שלו הוא רק מק"ו – וכדי להבין את הק"ו יש להקדים שכלי הנטמא אינו מטמא כלי אחר, ויבואר לקמן בדף כ:

קל חומר

כ"ש שמהבל טומאה ומטמא

משקין שנטמאו מחמת שרץ
שנטמאו מהשרץ עלמנו

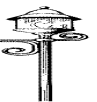
משקין הבאים מחמת כלי
שנטמאו מדבר הטמא.

מקבל טומאה – ואינו מטמא כלים

דיו לבוא מן הדיו להיות כנידון – מה משקין הבאים מחמת כלי אינו מטמא כלים, כך משקין הבאים מחמת שרץ אינו מטמא כלי.

שיטת רבי עקיבא: שני עושה שלישי בחולין

93 י"ז ע"ב

ויקרא י"א, ל"ד
**מִכֹּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל
 אֲשֶׁר יָבֹוא עֲלָיו מִיָּמִים יִטְמָא**

מלמד שאוכל מטמא משקין.
 ומקשה הגמרא אולי הכוונה יטמא כלי, ונדחה שיש
 ק"ו שאין אוכל מטמא כלי:

חומר קל

פירכא: אוכל יותר חמור ממשקה, שהרי משקה אינו מטמא משקה אחר, ואילו אוכל מטמא משקה.
דיחוי: מה שאוכל מטמא משקה אינו מכוח חומרא של אוכל, אלא מתוך חומרא של משקה, שאוכל אינו מקבל טומאה אלא א"כ המוכשרו תחילה ע"י אחד משבעה משקין. ואילו משקים מקבלים טומאה מיד, ולכך הוא חמור שאוכל מטמא אותו, נמצא שהוא לא מכוח חומרא של אוכל, וממילא אוכל אינו חמור ממשקה.

הגמרא חוזרת על עניין משקין שאין מטמאים אחרים שלמדנו לעיל מהפסוק "וכל משקה"

קושיא הגמרא:

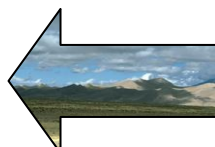
מפסוק זה לומדים "הוא" שהאוכל לבדו שנגע בשרץ טמא, ואינו עושה טומאה כיוצא בו, פירוש שאוכל זה שנטמא אינו יכול לטמא אחרים. – א"כ כמו שאין אוכל מטמא אחרים שיהיו כיוצא בהן, כך משקין אינם מטמאים כיוצא בהם, א"כ מדוע הוצרך ללמד שני פסוקים שאין משקים מטמאים אחרים כיוצא בהן.

ויקרא י"א, ל"ח
וְכִי יִהְיֶה מַיִם עַל אֶרֶץ וְנָפַל מִזֶּבְחֵיכֶם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם

תירוץ הגמרא:

הפסוק מדובר במשקין הבאים מחמת שרץ ומלמד שאינו מטמא אחרים – וא"א ללמוד ממשקין שנטמאו מחמת כלי, משום שמשקין שנטמאו מחמת כלי הוא קל, כי הוא שני לטומאה, אבל משקין הללו שהוא ראשון לטומאה היה מקום לומר שהוא יכול לטמא אחרים – קמ"ל.

ויקרא י"א, ל"ח
וְכִי יִהְיֶה מַיִם עַל אֶרֶץ וְנָפַל מִזֶּבְחֵיכֶם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם

משקין שנטמאו מכלי טמא אינו מטמא אחרים. – ואע"פ שאפשר ללמוד ממשקין הבאים מחמת שרץ מק"ו, שאם משקין שנטמאים מחמת שרץ החמורים אינם מטמאים אחרים, כ"ש משקין שנטמאו מכלי. מ"מ מילתא דאתיא מק"ו טרח וכתב לה קרא.

ויקרא י"א, ל"ד
וְכֹל מִשְׁקָהָ אֲשֶׁר יִשְׁתָּהּ בְּכֹל כְּלֵי יִטְמָא:

שיטת רבי יוסי: שני אינו עושה שלישי בחולין

בברייתא מבואר שרי יוסי לומד מהפסוק לעניין שלישי בקודש, וק"ו לעניין רביעי.

מקור שיטת שלישי בקודשים

שני נקרא בתורה ג"כ טמא, (שהרי לעיין כלי חרס מבואר שכל אשר בתוכו יטמא, ושם האוכל נהפך להיות שני, כי הכלי הוא ראשון) ואפ התורה אמרה שעל כל טמא שיגע הוא טמא, מובן שאפילו אם הוא נגע בשני הוא נטמא – ממילא מובן מזה שיש שלישי בקודש.

ויקרא ז, יט
וְהַבְּשֵׁל אֶשֶׁר יָגַע בְּכָל טָמֵא
לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל

מקור שיטת רביעי בקודשים

חומר

קל

כ"ף שפוסל קודש
פ'לה – neyJe
רביעי

שלישי בקודש
שפסול בתרומה
תרומה neyJe פ'לה
אסורה באכילה

מחוסר ביפורים
מוחר בתרומה
נגע בקודש פוסלו

אילו היה רבי יוסי סובר שיש שלישי גם בחולין היה לומד שיש רביעי בתרומה וחמישי בקדשים

מקור שיטת רביעי בתרומה

חומר

קל

כ"ף שאסור בתרומה
פ'לה – neyJe רביעי

שלישי שפסול בחולין
פ'לה – אמא הוא
נגע בחולין טמא

טבול יום מוחר בחולין
אסור בתרומה

מקור שיטת חמישי בקדשים

חומר

קל

כ"ף שפוסל קודש
פ'לה – neyJe
חמישי

רביעי שפסול בתרומה
תרומה neyJe רביעי
אסורה באכילה

מחוסר ביפורים מוחר בתרומה
נגע בקודש פוסלו

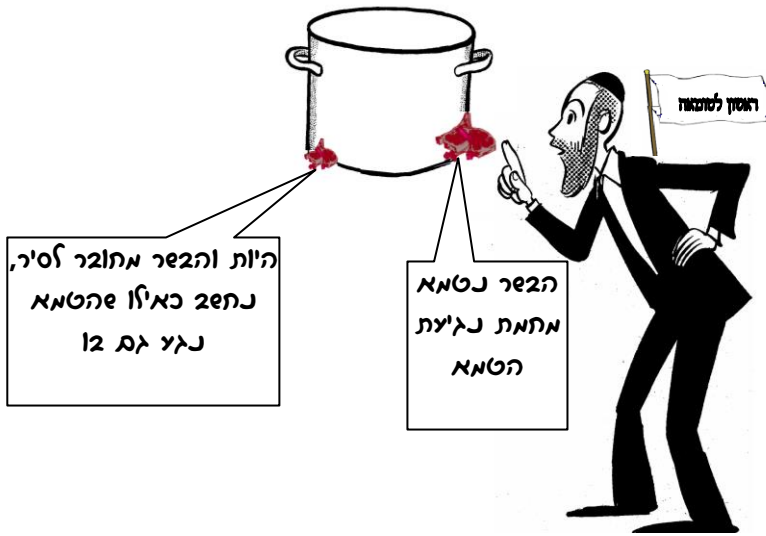
אלא על ברהך שרבי יוסי אינו סובר כר"ע ואין שלישי בחולין לשיטתו, אלא רק שני בלבד.

הגמרא מנסה להוכיח ממשנה בחגיגה שלר"ע אין רביעי בתרומה וחמישי בקודש

הלכה א' חתובה במשנה:

לעניין קדשים: מבואר במשנה בחגיגה יש חומרא שכלי מצרף, פירוש שאם הבשר שנגע בו הטמא היה קודש, מחמירים שהכלי גורם שכאילו הטמא נגע גם בבשר השני – אמנם מצד הכלי אין לומר שהבשר טימא את הכלי, והכלי טימא את הבשר השני, כי האוכל אינו מטמא כלי אפילו מדרבנן. **לעניין תרומה:** אם האוכל שהטמא נגע הוא תרומה, לא מחמירים בו חומרא זו, ולכך רק אוכל זו נטמא, והאוכל בצד השני של הכלי אינו טמא.

הלכה ב' חתובה במשנה:

רביעי בקודש פסול – פירוש קודש שנגע בשלישי הוא פסול, דהיינו שאינו יכול לטמא אחרים, כי אין חמישי בקודש. **שלישי בתרומה פסול** – פירוש תרומה שנגע בשני פסול, כי אינו מטמא תרומה אחרת.

בעדיות (פרק ח' משנה א') העידו בשמו של רבי עקיבא שאם היה כלי שסולת של מנחות נגע בחלק מכלי, ובחלק האחר נגע קטורת, ולבונה, וגחלים של המזבח החיצון הניתנים לקטורת. אם נגע טמא באחד מהם, הכלי מצרף לטמא את כולם. נמצא שרישא של המשנה "כלי מצרף" היא כדעתו של ר"ע, לכך ההכרח שכל המשנה היא כשיטת ר"ע

היות ונתבאר שדעת ר"ע שצירוף כלי היא מדרבנן, מכארת הגמרא שדעת רבי חנין שצירוף כלי היא מן התורה.

היות שהמילה "אחת" מיותרת, לכך דורשים שכל מה שנמצא בכף, אפילו אינם נמצאים במקום אחד, מ"מ הם נחשבים כאילו הוא אחד – ומזה לומדים שצירוף הכלי היא מה"ת.

העיד רבי חנינא סגן הכהנים על סכין שנמצא בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא

אם נמצא 222 = הכשר טמא.
אם נמצא המחט 222 = גם הכשר טהור.

דיוקן של רבי עקיבא

רבי עקיבא מדייק מהלכה זו שלא גזרו טומאת ידים במקדש, פירוש שחכמים גזרו שסתם ידים שלא נטל, מטמאות את התרומה, שהיות וסתם ידים עסקניות הם לכך חששו שמא נגעו ידיו בטומאה, וממילא הוא מטמא את התרומה. אילו היה גזירת ידים בבית המקדש היתה הדין במיקרה זו:

- 👍 המחט נגע בבשר = הבשר טמא.
- 👍 הכהן נגע בבשר טמא = הכהן טמא, שהרי אם על חשש טומאה גזרו על הידים שיטמאו, על נגיעת וודאי טומאה, וודאי שהוא טמא.
- 👍 הסכין טמא = כי הכהן מטמא את הכלי.

ומכוח שראינו שרק הבשר טמא מוכן שלא גזרו על טומאת ידים במקדש, וטעם הדבר שלט גזרו משום חשש הפסד בשר הקרבנות.

קושיית הגמרא:

מדוע דייק רבי עקיבא מרבי חנינא רק שטומאת ידים איננה במקדש, היה לו לדייק גם שטומאת כלים איננה במקדש, שהרי במיקרה זו מצאנו גם כלים שנגעו בדבר טמא, ומ"מ אינם טמאים.

תירוץ הגמרא

בתחילה גזרו רק על טומאת ידים, ואח"כ גזרו על טומאת כלים. ובזמנו של רבי חנינא לא היה עדיין הגזירה של טומאת כלים, ולכך לא היו יכולים לדייק מדבריו שאין טומאת כלים במקדש, משום שלא היה עדיין שום גזירה על כלים.

דחיה:

במשנה מפורש שגזירת כלים וגזירת טומאת ידים באה בבת אחת, ואיך אפשר לומר שטומאת ידים באה קודם גזירת טומאת כלים.

תירוץ של רבא:

אפילו בחולין אין סיבה לטמא את הסכין: כי אם הוא רק נגע בבשר – אין אוכל מטמא כלי. ואפילו אם הוא נגע במחט עצמו – אין כלי מטמא כלי.

ממה נטמא המחט

מחט של ספק

הגמרא רצתה לומר שמדובר במחט שהיא ספק טומאה – ונדחה, כי כלים שהם ספק טמאים אינם מטמאים בירושלים.

תירוץ רב יהודה

מדובר במחט שהיא וודאי טמא, ונאבדה, ואח"כ מצא אותו בתוך בשר הקרבן.

תירוץ רבי יוסי ברבי אבין

מדובר בפרה שהגיעה מחוץ לירושלים עם פה סגור, ממילא ברור שמחט זו באה מחוץ לירושלים, ממילא הוא בכלל הכלים שבשאר המקומות שספק כלים שלהם מטמאים.

הגמרא מבארת דברי האמוראים לעניין ספק כלים וספק רוקין בירושלים

דעת רבי אלעזר

לא גזרו על ספק הרוקין בירושלים.

קשיא:

דין זה כבר מבואר במשנה שכל הרוקין הנמצאים בירושלים טהורים.

תירוץ:

רבי אלעזר מחדש שגם במיקרה שכבר הוחזק שעבר כאן זוב, ומהמשנה אין להביא ראיה, משום שאפשר לומר שמדובר שלא התחזק.

דעת רבי יוסי ברבי

חנינא
לא גזרו על ספק הכלים בירושלים

קשיא:

דין זה כבר מבואר במשנה שכל הכלים הנמצאים בירושלים דרך טבילה טמאים, משמע שרק דרך טבילה שיש סברא לומר שהם טמאים, לכך הם טמאים. אבל סתם כלים אינם טמאים

תירוץ:

אם דיוק זה נכון, א"כ הסיפא סותרת דין זה, שבסיפא כתוב שאם נמצאו הכלים בדרך עליה, הם טהורים, מובן שדווקא דרך עליה שיש עליהם סברא לומר שהם טהורים לכך הם טהורים. אבל סתם כלים טמאים. לכך מוכרחים לומר שהרישא דווקא, וסיפא לאו דווקא, וה"ה בכל העיר טהורים, ומה שנקט בדרך עליה בא לאפוקי מקומות הסמוכים למקום הטבילה שיש לחשוש עליהם שמא הם כלים טמאים, משום שמדרכים הללו ניתן לרדת למקווה וגם לעלות.

הגמרא מבארת את דעתו של רב בעניין המחט

דעת רב:

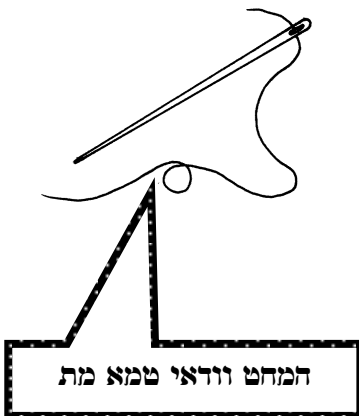
מימרא זו מדובר באופן שהמחט וודאי נטמא בטמא מת, רק יש ספק האם הבשר הכהן או הכלי נגעו במחט. והיות שהעזרה נידונה כרשות הרבים, לכך ספיקו טהור.

קושיית הגמרא:

מדבריו מובן שאילו היה ברשות היחיד היה ספיקו טמא, והלוא ספק זה הוא ספק שאי אפשר לברר, שהרי לא ניתן לשאול את הסכין האם היא נטמא. והכלל הוא שספק שאינו ניתן לישאל גם ברשות היחיד ספיקו טהור.

תירוץ:

דבר שאינו ניתן לישאל הוא דווקא בדבר שכל פעולתו אין לה שום קשר למעשה בני אדם. אבל בנידון דידן, היות ותחילת הפעולה יש לה קשר למעשה בני אדם, שהרי כל הספק הוא האם בעת שהכהן חתך עם הסכין נגע במחט, אע"פ שכעת הספק הוא על המחט, מ"מ הספק מתחיל על מעשה בני אדם, ממילא הוא נחשב כספק על מעשה בני אדם, ולכך ברשות היחיד ספיקו טמא.

טומאת הבשר
 ידוע שכל אוכל אינו מקבל טומאה עד שיוכשר ע"י אחד משבעה משקיין לקבל טומאה

בשר זה האין הוכשר לקבל טומאה?

חיבת הקודש
 בגמרא חולין (לו:): מבואר שחיבת הקודש מכשירה לקבל טומאה גם ללא שהוכשר ע"י משקין.

ונדחה
 חיבת הקודש גורמת רק שעל ידו יהיה פסול, אבל לא למדנו שע"י חיבת הקודש יוכל גם לטמאות אחרים.

משקין בית המטבחים
 שהוכשר ע"י מים בעת שרחצו את הבשר

ונדחה
 כנתבאר שרבי יוסי ברבי חנינא אמר שמשקי בית מטבחים אינו מכשיר.

מדם הקרבן
 אינו מכשיר

דברים יב, כד
**לא תאכלו על הארץ
 תשפכו כמים**

דם שנשפך כמים מכשיר, אבל דם קדשים שאינו נשפך כמים אינו מכשיר, מכיוון שצריך לקבלו בכלי – אינו מכשיר.

מסקנה: מדובר בקרבן שהבעלים רצו לנקותה קודם השחיטה ולכך העבירו אותו בנהר, ולאחר השחיטה עדיין משקה טופח עליו.

א. שרץ מטמא משקין:

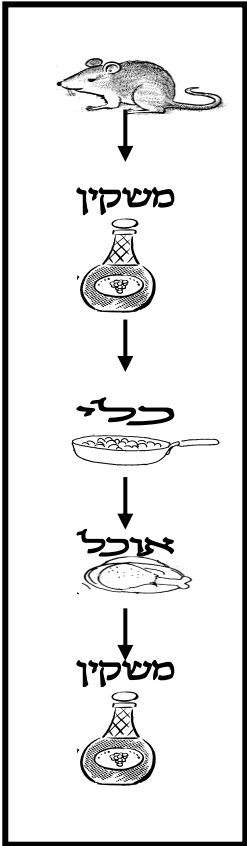
קל חומר

כ"ף שמתמא משקין

שרץ אב הטומאה

כלי שנטמא משרץ ראשון לטומאה

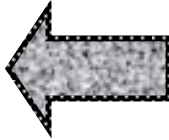
מטמא משקין

ב. משקין שננטמו משרץ מטמאים כלי:

ויקרא י"א, לד
וְכֹל בַּמִּשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּהּ
בְּכֹל כְּלֵי יְטֵמֵא:

משמע שכלי הנוגע בכל משקה טמא – הוא נטמא.

ג. כלי זה חוזר ומטמא אוכל:

כי דורשים "יטמא" היינו שיטמא אחרים.

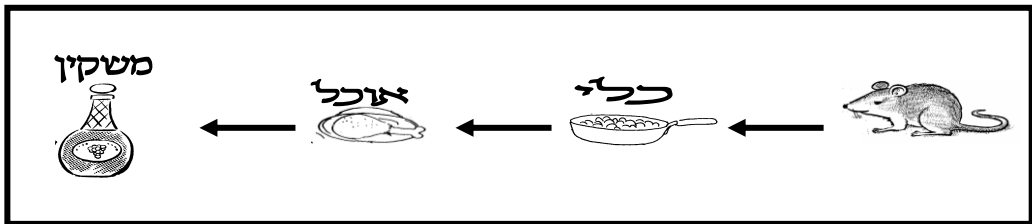
ד. האוכל מטמא משקין:

ויקרא י"א, לד
מִכֹּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל
אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיָּם יְטֵמֵא:

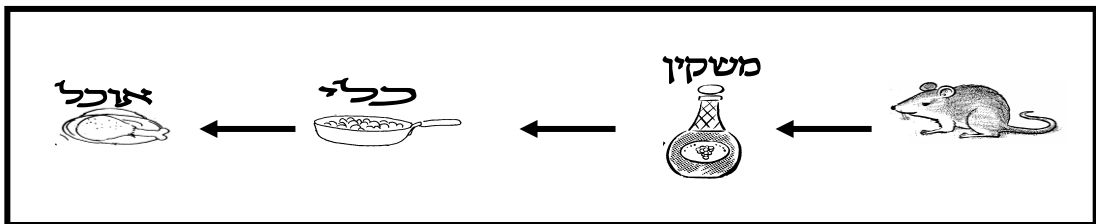
מלמד שאוכל מטמא משקין.

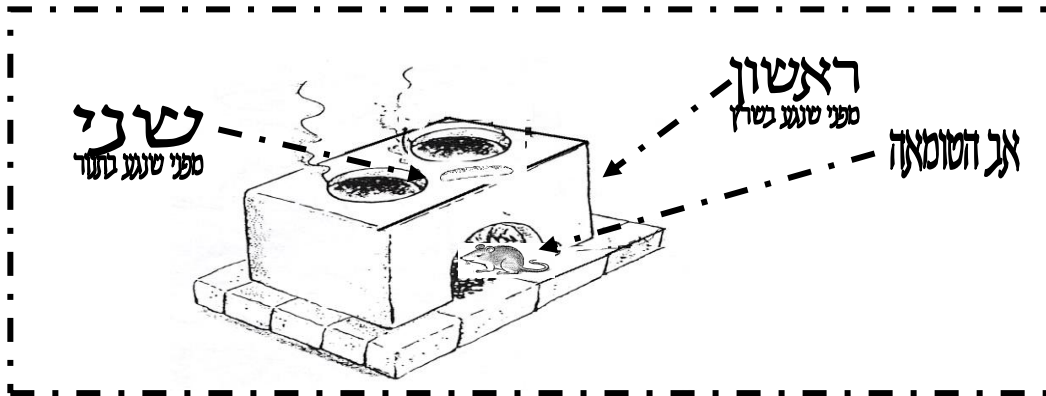
קושית הגמרא: לפי"ז יוצא שיש רביעי בחולין, והרי לאמצאנו בדעת ר"ע ששלישי עושה רביעי בחולין.
תירוץ הגמרא: מורידים את המשקים הראשונים, ולכך מתחילים משרץ שמתמא כלי.

קושית הגמרא: מדוע הסירו משקין הראשונים, שנסיר משקין השנים.

תירוץ הגמרא: אם נשאיר משקין הראשונים, יוצא שמשקין מטמאים כלי, והתנא היחידי הסובר שמשקין מטמאין כלי הוא רבי יהודה, ורבי יהודה חזר בו.

קישית הנמרא: נחשיב את התנור כמלא בטומאה והפת יהיה ראשון.

תירוץ
הנמרא:
אזיר כלי חרס
אינו כטומאה
עצמה.

ויקרא י"ג, לג
**כָּל אֲשֶׁר
בְּתוֹכוֹ יִטָּמָא**

מפסוק זה משמע
שכל דבר שנכנס
לתוך הכלי הוא
נטמא.

ויקרא י"ג, לד
**מִכָּל הָאֲכָל
אֲשֶׁר יֵאָכֵל**

מפסוק זה משמע
שדווקא אוכל או
משקה נטמאים
באזיר כלי חרס.

אילו היה אזיר כלי חרס כטומאה עצמה היו כלים צריכים ג"כ להיות טמאים, שהרי כלים מקבלים טומאה. – אלא ע"כ שאין האזיר נידון ככלי עצמה, ולכך התנור עצמה נידון כראשון בעבור שהוא נוגע בשרץ, אבל האוכל הוא שני בעבור שנגע בתנור.

שיטת רבי יהושע בגרייתא

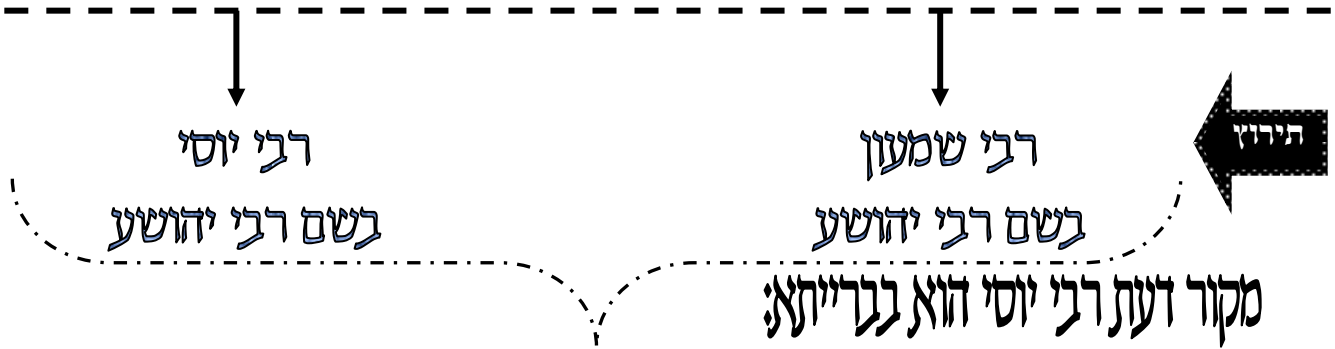
שיטת רבי יהושע במשנה

טענת רבי יוסי לרבי מאיר
האיך התירו לשרוף תלויה, הלוא דווקא
שני דברים טמאים שאפילו אחד מהם יותר
טמא התירו, אבל דבר שהוא בספק טומאה
לא התירו כלל.

במיקרה זה לדעת רבי יהושע הואיל והחלה ספק טומאה מותר לשרוף יחד.

מדברי ברייתא זו נראה שאין כלל
תנא הסובר שמתיר לשרוף תרומה
תלויה עם הטמאה.

סרפן יתנ

דעת ר"מ:

סורף כן
אתנ בנפרז

דעת רבי יוסי:

ומבאר רבי שמעון שטהורה אסור ביחד אבל תלויה עם טמאה מותר, ולרבי אלעזר אסור.

סתירא בדברי רבי יהושע

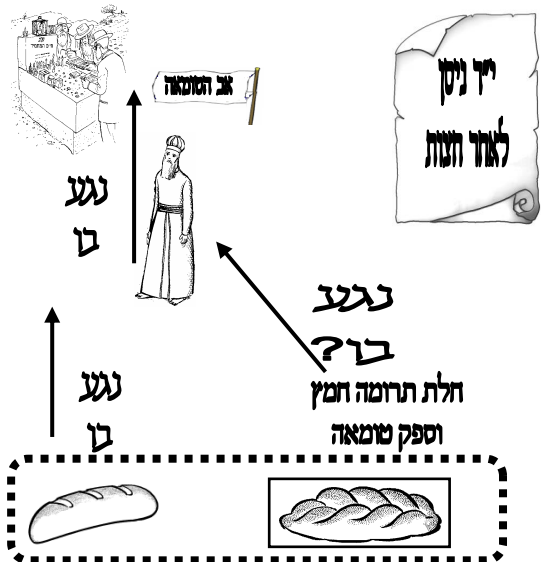
קושיית רבי יוסי ב"ר הנינא

שיטת רבי יהושע בתרומות פ"ה מ"ה:

האדם אב הטומאה שנכנס וספק אם הוא נגע בחבית לדעת רבי יהושע היות ויש על החבית ספק טומאה, לכך הוא יכול להניחה במקום מגולה, וע"י זה הוא נטמא וודאי, שהיות ויש עליה ספק טומאה אינו חייב לשמור עליה שלא יטמא.

שיטת רבי יהושע במשנה

במיקרה זה לדעת רבי יהושע הואיל והחלה ספק טומאה מותר לשרוף יחד.

משמע שמותר רק לגרום ← סתירא → משמע שמותר לטמאות בידים

רבי יהושע
לפי רבי יוסי

רבי יהושע
לפי רבי שמעון

תירוץ

סתירא בדברי רבי יהושע

קושיית רבי אלעזר

שייטת רבי יהושע בתרומות פ"ה מ"ה:

אם יש לו אפשרות להציל לפחות רביעית אחר - לכו"ע יש עליו חובה להציל.
 באופן שאינו יכול להציל אפילו רביעית אחת בכלי טהור: דעת רבי יהושע שהיות ויין זה ממילא יטמאו בכניסתם לתוך הגת, לכך מותר לו לכנס את כל היין של תרומה בכלים טמאים, והוא ירויח שלא יכנסו לתוך הגת ויפסלו לו את כל היין. אבל רבי אלעזר חולק וסובר שאסור לטמא בידים.

הארם אב הטומאה שנכנס וספק אם הוא נגע בהבית לדעת רבי יהושע היות ויש על החבית ספק טומאה, לכך הוא יכול להניחה במקום מגולה, וע"י זה הוא נטמא וודאי, שהיות ויש עליה ספק טומאה אינו חייב לשמור עליה שלא יטמא.

יש הפסד

אין הפסד

תירוץ